

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Daniela Pellarová
Profesně etické limity závaznosti pokynů klienta advokátovi
Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma Profesně etické limity závaznosti pokynů klienta advokátovi vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 104 238 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 9. 8. 2021

Daniela Pellarová

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Zdeňku Kopečnému za pomoc, cenné rady a především za odborné vedení mé diplomové práce.

Obsah

| | |
|--|----|
| Úvod | 7 |
| 1. Charakteristika pojmů | 9 |
| 1.1. Morálka | 9 |
| 1.2. Etika | 11 |
| 1.3. Profesní etika a etické kodexy | 12 |
| 2. Profesní etika advokáta..... | 14 |
| 2.1. Předpisy regulující profesi advokáta..... | 15 |
| 2.1.1. Zákon o advokacii | 15 |
| 2.1.2. Etický kodex advokáta..... | 16 |
| 3. Advokát a klient, jejich vzájemná práva a povinnosti..... | 18 |
| 3.1. Vznik vztahu | 18 |
| 3.1.1. Smlouva o poskytování právních služeb | 18 |
| 3.1.2. Ustanovení advokáta soudem | 19 |
| 3.1.3. Určení Českou advokátní komorou | 20 |
| 3.2. Zánik vztahu | 20 |
| 3.3. Advokát a jeho povinnosti ve vztahu ke klientovi..... | 21 |
| 3.3.1. Advokacie – regulovaná profese | 21 |
| 3.3.2. Odmítnutí poskytnutí právních služeb..... | 23 |
| 3.3.3. Povinnosti advokáta ke klientovi..... | 24 |
| 3.4. Klient a jeho vztah s advokátem | 25 |
| 4. Pokyn klienta advokátovi a jeho závaznost..... | 27 |
| 4.1. Pokyn klienta | 27 |
| 4.2. Zakotvení v právních předpisech, závaznost pokynů a jejich rozpor s právními a stavovskými předpisy | 28 |
| 5. Odpovědnost advokáta jako limit závaznosti pokynů klienta | 32 |
| 5.1. Odpovědnost za škodu | 33 |

| | |
|--|----|
| 5.2. Kárná odpovědnost advokáta..... | 36 |
| 5.3. Trestněprávní odpovědnost advokáta v kontextu profesní etiky a závaznosti pokynu klienta advokátovi | 37 |
| 6. Maření spravedlnosti jako nový limit pokynů klienta? | 42 |
| Závěr..... | 45 |
| Zdroje | 47 |

Seznam použitých zkratek

| | |
|-----------------------|---|
| ČAK | Česká advokátní komora |
| ČNR | Česká národní rada |
| OZ | Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů |
| ZákA | Zákon č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů |
| Etický kodex advokáta | Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky |
| LZPS | Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů |
| TZ | Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů |
| TR | Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů |
| SŘS | Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů |
| OSŘ | Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů |

Úvod

Advokátní profese je jedno z nejsvobodnějších právnických povolání. Advokát si může stanovit vlastní pracovní dobu, vybírat si klientelu dle své úvahy, vést vlastní advokátní kancelář. Je svým vlastním pánem. Je tomu ovšem opravdu tak? Přeci musí být něčím limitován!

I když se to možná na první pohled nemusí zdát, advokát opravdu limitován je. A to dokonce z několika stran. Musí se řídit ustanoveními zákona, etickými pravidly obecně uznávanými v advokátních kruzích a v neposlední řadě také pokyny klienta. Kdyby se neřídil pokyny klienta, neplnil by práci, kterou mu jeho klient zadal, pak by nejspíše velmi brzy o všechny své klienty přišel. Advokátní povolání je službou lidem. Dalo by se na ni tedy vztáhnout baťovské moto, které postupem času zlidovělo – „náš zákazník, náš pán“. Dalším takovým motem, rčením, které koluje v advokátních kruzích je – „nejhorším nepřítelem advokáta je jeho klient“. K hlubšímu porozumění jeho významu se ovšem dostaneme až v průběhu této diplomové práce.

Svou diplomovou práci jsem nazvala na první pohled všeříkajícím názvem: Profesně etické limity závaznosti pokynů klienta advokátovi. Tak tomu ovšem není. Ano, ve své práci se budu zabývat závazností pokynů klienta advokátovi, i tím, jaké má limity, ale téma jsem ještě úžeji specifikovala a konkrétně se zaměřím na to, zda trestný čin maření spravedlnosti zúžil mantinely závaznosti pokynů klienta advokátovi.

Co se týče tématu mé práce, tak novelizace trestního zákoníku, která trestný čin maření spravedlnosti zařadila do trestního zákoníku mezi ostatní, patřila v tu dobu zejména mezi advokáty k velmi diskutovaným tématům. Advokáti si nebyli jisti dopadem tohoto trestného činu do jejich advokátní praxe a nebyli si jisti, zda se nějakým způsobem mění jejich trestněprávní odpovědnost a v návaznosti na ni také jejich profesní vztah ke klientovi. Je to téma profesně etické, protože se dotýká jedné z nejzákladnější povinností advokáta - a to povinnosti řídit se pokyny klienta.

K zodpovězení výzkumné otázky budu používat metodu analýzy jednotlivých ustanovení právních norem platného práva týkajících se profesní etiky advokáta a výkonu advokacie jako takové, ale také příkladů z rozhodovací praxe českých soudů a Kárného senátu kárné komise ČAK. Zaměřím se zejména na analýzu vztahu advokáta a klienta, popíši způsob jeho vzniku a zániku, vzájemná práva a povinnosti klienta a advokáta, zejména povinnost advokáta řídit se pokyny klienta a vymezím hranice závaznosti pokynů klienta advokátovi. Také stručně nastíním skutkovou podstatu trestného činu maření spravedlnosti, ke kterému má

práce směřuje. Na závěr díky metodě syntézy vyhodnotím získané poznatky a zodpovím výzkumnou otázku.

Jelikož se jedná v českém právním řádu o poměrně čerstvý trestný čin a také proto, že profesní etika není v odborných kruzích příliš diskutovaným tématem, není k tomuto tématu takové množství zdrojů, které by se dalo očekávat u jiných, atraktivnějších témat. Také konkrétně téma závaznosti pokynů klienta advokátovi není nikde v česky psaných zdrojích podrobněji zpracované. K výzkumu budu používat dostupnou odbornou a komentářovou literaturu týkající se jednotlivých analyzovaných ustanovení právních předpisů, odborné články – české i zahraniční, soudní a kárná rozhodnutí.

Touto prací bych chtěla inspirovat čtenáře k zamyšlení se nad různorodostí pohledů na právní problémy skrze různé právní instituty, osvětlit čtenáři důležitost profesní etiky v advokátní praxi, a především odpovědět na výzkumnou otázku, kterou jsem si pro zpracování této práce stanovila – zúžil trestný čin maření spravedlnosti hranice závaznosti pokynů klienta advokátovi?

1. Charakteristika pojmů

Na úvod je nutné vysvětlit si základní pojmy, které jsou jádrem této práce. Samotné vymezení toho, co je to etika a morálka, jejich vzájemný vztah a to, jak se na tyto pojmy měnil pohled optikou času a různých filozofických směrů, by rozsahově vystačilo na samostatnou diplomovou práci. Jelikož se jedná o filozofické pojmy, neexistuje jejich jednotná definice a každý filozofický směr či filozof na ně nahlíží jinak. Stěžejním tématem mé práce je ovšem něco jiného, proto tyto pojmy vymezím stručněji pro účely této práce, se zaměřením na profesní etiku advokáta.

1.1. Morálka

Původ slova morálka můžeme nalézt v latinském „mos“, které se překládá do češtiny jako zvyk, nebo mrav. Slovo „morální“ pak znamená mravný.¹ Toto také vymezuje morálku v užším slova smyslu. V širším pod ní řadíme mravní ideje a názory, mravní postoje, mravní standardy chování, zvyky a obyčeje a mravní normy, kterými se lidé řídí ve svém jednání, a i mravní jednání samotné.²

Pro správnou definici bychom měli odlišovat pozitivní a kritickou morálku. Pozitivní morálka obsahuje hodnoty dané společností, tedy to, zda společnost hodnotí dané jednání jako morálně správné, nebo špatné.³

Pozitivní morálka je vodítko lidského jednání, které člověku ukazuje, co je dobré a co špatné. Dává mu radu, jak by se měl chovat a pokud z cesty morálky vykročí, stihne ho sankce, ať typicky formou „černého svědomí“, nebo odsouzení společností.

Pomáhá k orientaci jedince ve světě, pomáhá mu rozlišovat a rozumět jednotlivým motivům jednání sebe i jiných a příčinám chování ostatních jedinců. Díky ní dokáže také předvídat důsledky svého vlastního chování ve společnosti.

Kritická morálka je pak morálka, kterou se zabývá etika. Obsahuje morální standardy, které tvoří normativní základ pro hodnocení jednání jednotlivce ve společnosti a také reflektuje pozitivní morálku, která je také jejím objektem, a kterou se snaží vysvětlit, jako společenský fakt. Nahlíží na pozitivní morálku měřítkem společnosti, ve které se uplatňuje. Díky ní lze předkládat argumenty například toho, proč je otrokářská morálka nebo rasová diskriminace

¹ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2. vydání. Voznice: Leda, 2012, s. 388.

² HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 24-25

³AUSTIN, John. *Lectures on Jurisprudence*. London: Kessinger Publishing, LLC, 1885, 420 s. In: SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019, s. 11

nemorální i přesto, že v některých společnostech (historických i současných) je, či byla považována za běžnou.⁴

Etika je potom chápána jako teorie morálky. Zabývá se zejména otázkami ohledně obecně platných společenských norem. Čili které z morálních principů, kterými se zabývá kritická morálka, můžeme obecně akceptovat a ospravedlnit jimi, nebo kriticky zhodnotit jednání.⁵ O tom ale více pojednává následující kapitola.

Pokud hovoříme o morálce v souvislosti s právem, je důležité vymezit vztah mezi těmito dvěma pojmy. Existuje několik přístupů. Jeden z nejznámějších právních teoretiků – George Jellinek, představitel právního pozitivismu, chápal vztah mezi právem a morálkou tak, že právo je minimem morálky. Tento výrok značí zejména to, že morálka by měla být právu nadřazená, právo by už samo v sobě morálku mělo obsahovat a právní normy by ze své podstaty měly být normami morálními.

Já si ovšem nemyslím, že tento výrok a zároveň i tato koncepce dopadá na dnešní systém. Když se nad tímto výrokem zamyslíme, zjišťujeme, že příliš neodráží dnešní faktický stav. V právu nalezneme spoustu norem, které mají výhradně funkční, ne morální charakter. Snad je to způsobeno větší složitostí světa a rozmanitostí společnosti, nebo čistě a jednoduše proto, že člověk má potřebu regulovat čím dál více věcí, každopádně právo se od dob vzniku tohoto výroku vyvinulo a dnes převažují regulující právní pravidla nad morálními. Příkladem mohou být regulační předpisy, např. stavební zákon, které mají s morálkou jen málo společného, ale existovat musí, aby existoval řád a společnost mohla fungovat. Dalšími příklady jsou předpisy upravující provoz na dopravních komunikacích, nebo procesní předpisy upravující postup orgánů veřejné moci a subjektů v civilním, trestním, správním, nebo jiném řízení. Proto se dle mého názoru vztah morálky a práva obrátil a dnes je morálka spíše takovou zastřešující spojnici, která právem proplová, ale nedotýká se úplně všech norem. Typickými morálními vodítky vyskytujícími se v právních předpisech jsou neurčité právní pojmy „dobré mravy“ a „veřejný pořádek“, které nejsou nikde v zákoně definované a jsou vykládány podle společenského konsensu v daném místě a čase.

Proto dle mého názoru dnešní náhled na morálku a právo charakterizují spíše následující výroky. *„Posuzujeme-li jednání člověka z pohledu práva, zkoumáme, zda je takové jednání v souladu či v rozporu s platným právem. O morálním jednání budeme hovořit tehdy, jestliže je schvalujeme (ať vědomky či nevědomky) jako dobré, nemorální jednání zamítáme jako zlé“*⁶ Při

⁴ SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019, s. 11

⁵ SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019, s. 11-12

⁶ HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 24

hodnocení jednání tedy vždy musíme oddělit, zda ho posuzujeme z pohledu práva či z pohledu morálky. Právo i morálka mají odlišná hodnotící kritéria. Morálku a právo tedy dnes můžeme považovat za dva oddělené normativní systémy, které se v některých bodech střetávají a prolínají. Zároveň však právo nemůže bez morálky fungovat, jelikož „žádný právní řád nemůže být účinný, pokud se neopírá o širší rámec morálních norem.“⁷

1.2. Etika

Co si představit pod pojmem morálka? Co se považuje za morální jednání? Co je dobro a co zlo? Odpovědi na tyto otázky nejsou zdaleka tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Jejich zkoumáním se zabývá právě etika.

Slovo etika dle českého etymologického slovníku⁸ znamená mravnost; nauka o mravnosti a pochází z řeckého slova „ethos“ překládajícího se jako zvyk, nebo mrav.

„Etika je naukou o lidských úmyslech a jednání z hlediska dobra a zla, o štěstí a smyslu života. Je tedy teorií morálky (jednotlivcovy úmyslu, rozhodování a činu) a mravnosti (obecně uznávaných hodnot lidských vztahů).“⁹

Pojmy „morálka“ a „etika“ jsou často zaměňovány a používány jako synonyma i kvůli velmi podobnému překladu řeckých slov, ze kterých pochází. Tak tomu ale ve filozofii není. *„Zatímco morálka (zjednodušeně řečeno) je chápána především jako množství rozmanitých, rozporných, stále se měnících a subjektivně určených mravních názorů a mravního jednání, etikou se rozumí jejich objektivní zdroj a základ [....] V naší vědní literatuře je všeobecně rozšířeno i používání pojmu etika pro označení vědní disciplíny zabývající se zkoumáním morálky. Základní otázky, které si etika klade, jsou otázky po původu morálky, po původu, podstatě a obsahu morálních kategorií.“¹⁰*

Jak jsem psala v předchozí kapitole, etika se zabývá zkoumáním kritické morálky. Tedy té morálky, která je základem pro hodnocení jednání jedince ve společnosti. Zkoumá a zároveň se snaží najít nějaké objektivní jednotící kritérium, které by mohlo být obecně uplatňováno.

Morálka je vedle práva dalším normativním systémem. Na rozdíl od práva ale není její dodržování vynucováno státem, ale společností jako takovou. Je založena na tom, co společnost od jedince očekává a co přijímá jako morálně správné. Naproti tomu etika je vědecký pohled na morálku. Zabývá se tím, jak by měly být vztahy mezi lidmi uspořádány, aby společnost

⁷ MÜLLEROVÁ, Libuše, MÜLLER, Karel. Profesionální etika. *Auditor*, 2012, roč. XIX, č. 9., s. 13

⁸ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2. vydání. Voznice: Leda, 2012, s. 160.

⁹ VANĚK, Jiří. *Obecná, ekonomická a informační etika*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 9.

¹⁰ HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 24-25

mohla efektivně fungovat. Je to vědecká disciplína, která se snaží pojmout vztahy lidí mezi sebou a jejich vzájemné interakce. Etika tedy vytváří rámec, ve kterém je morálka zasazena, jako její určitý projev. Etika zkoumá například, zda jednotlivé mravy, projevy morálky, odpovídají sdíleným hodnotám. Různé společnosti i subkultury v rámci společnosti můžou mít různou morálku a existují také různé etické přístupy.¹¹ Z toho důvodu je etika důležitá, aby nastavila obecné principy, které společnost bude dodržovat. Jak už jsem zmínila v předešlé kapitole, příkladem může být otrokářská etika, která sice může být, je a byla v některých společnostech normou, ale z globálního etického hlediska ji považujeme za nepřijatelnou.

1.3. Profesionální etika a etické kodexy

Ve způsobech uplatňování etiky ve společnosti, společenských skupinách a institucích máme v podstatě tři metody řešení etických problémů. Problémů, které spočívají v rozporu jednotlivých morálních principů a nemožnosti výběru jednoho jasně morálně správného řešení. Prvním a nejvíce přirozeným způsobem, bez nutnosti jakýchkoliv zásahů zvnějšku, je vzorové morální jednání lidí s výsadním postavením, ať již celebrit, populárních politiků, nebo i našich rodičů které jsou pro ostatní vzorem hodným následování. Jsou morálním vzorem. Druhý způsob je represivní, a to veřejné odsouzení chování, které není v souladu s všeobecně uznávaným etickým chováním. Třetím způsobem je kodifikace pravidel, kterými by se člověk měl řídit a podle kterých je následně posuzováno, zda je jednání etické či neetické.¹²

V podkapitole o morálce jsem psala o tom, že morálka je kompasem jednání člověka v běžném životě. Takovým kompasem pro jednání člověka v profesionálních vztazích jsou etické kodexy jednotlivých profesí, které kodifikují jednotlivá morální pravidla a mohou stanovovat sankce za jejich porušení. Předepisují specifická morální pravidla ve vztahu k určité profesi. Profesionální etika je na rozdíl od obecné etiky etickým kodexem vymezena. Je to návod na to, jak vykonávat své povolání v souladu s morálními hodnotami, které platí v danou dobu, na daném místě a v určité profesi. Okolí pak chování podle těchto norem přijímá. Rozdíl oproti obecné etice je v tom, že obecná etika obsahuje morální pravidla, která jsou obecně společností uznávána a za jejich porušení následuje sankce většinou ve formě společenského odsouzení,¹³

¹¹Maxim Tomoszek. In: upolomouc.sharepoint.com [online]. 1.10.2020 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://upolomouc.sharepoint.com/sites/StudyHomePF/Centrum%20pro%20klin%20prv%20vzdl/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FStudyHomePF%2FCentrum%20pro%20klin%20prv%20vzdl%2FZS%202020%2D2021%2FNPE%2FBlok%201%2FProfesn%C3%AD%20etika%20%2D%20%C3%BAvodn%C3%AD%20vide%2E%2Fmp4&parent=%2Fsites%2FStudyHomePF%2FCentrum%20pro%20klin%20prv%20vzdl%2FZS%202020%2D2021%2FNPE%2FBlok%201>.

¹² MÜLLEROVÁ, Libuše, MÜLLER, Karel. Profesionální etika. *Auditor*, 2012, roč. XIX, č. 9., s. 12.

¹³ TOMOSZEK, Maxim. Profesionální etika advokáta. *Auditor*. 2012, roč. XIX, č. 9., s. 28.

kdežto profesní etika pravidla charakteristická pouze pro určité odvětví, nebo obor. Je tedy uplatňována v užším okruhu společnosti, a i sankce bývají specifičtější a konkrétnější.

Etický kodex je „*formalizované ustanovení norem, které profesionál bere v úvahu při rozhodování o svém chování. Etický kodex představuje přihlášení se k rolím, o kterých se předpokládá, že je profesionál ve specifických situacích bude hrát. V tomto rozsahu je kodex formalizovaným vyjádřením rolí morálky, jednotným profesním „svědomím“*“.¹⁴

Etické kodexy mohou být závazné i nezávazné. Nezávazné slouží zejména jako vodítko pro jednotlivce k jeho chování, ale také jako srovnávací prvek pro porovnání subjektivní pozitivní morálky s všeobecným přesvědčením, které je zakotveno právě v etickém kodexu. Takovým porovnáním pak osoba dospěje k vlastní „správné“ morální pravdě. Pravidla zakotvená v závazných etických kodexech jsou k tomu zřízenými orgány vynucována. Na jejich dodržování se klade větší důraz a jednotlivec se musí chovat v souladu s nimi. Příkladem nezávazných kodexů právnických povolání v České republice jsou Etický kodex soudců (Etické zásady chování soudce), nebo etické kodexy státních zástupců (Mravní kodex státního zástupce a Kodex profesionální etiky státního zástupce). Závazným etickým kodexem je pak Etický kodex advokáta.

Dle mého názoru s globalizací a sblížením světa roste potřeba etických kodexů, ať již specifikovaných pro určité profese, nebo vytvořené pro konkrétní korporaci. Nemusí být nutně vymahatelné, ale měly by jedince alespoň navést na to, jak v dané profesní roli jednat „správně“. Přísné hranice mezi kulturami se stírají a kultury s rozdílnými morálními hodnotami se prolínají a střetávají. Proto je pro zachování určitého pořádku potřeba stanovit, které hodnoty jsou pro určité odvětví v daném prostředí a čase důležité. Přeci jen to, co může být v jedné kultuře s jedněmi morálními hodnotami naprosto běžné, může být v jiné tabu, ba dokonce zavržované.

¹⁴ WILKINSON, Margaret A. a kol. Do Codex of Ethics Actually Shape Legal Practice? *McGill Law Journal*, 2000, č. 3, s. 647. In: SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019, s. 403

2. Profesní etika advokáta

Profesní etika je soubor morálních pravidel chování týkajících se výkonu dané profese. Morální normy jsou zpravidla nepsané, avšak v psané formě mohou být kodifikovány v tzv. etických kodexech jednotlivých profesí, o kterých jsem psala výše. Jejich právní aspekt se posléze projeví při jejich porušení, se kterým může právo spojit právní důsledek, sankci.¹⁵

Důraz na profesní etiku a její dodržování je kladen zejména u profesí, které přichází do kontaktu a jednají s lidmi a poskytují jim odbornou pomoc. Příkladem může být typicky profese lékaře, právníka, učitele, psychologa a jiné obdobné profese.

Profesní etika dává příslušníkům určité profese návod, jak se chovat při výkonu této profese, jaká dodržovat pravidla nebo i stanovuje to, jak se při výkonu profese oblékat.

Ze svého postavení je advokát profesionálem, naopak jeho klient, který po advokátovi žádá radu, je z principu lajkem. To advokáta staví do silnějšího postavení a klienta to vystavuje určitému riziku, jelikož nemá dostatečné odborné znalosti a schopnosti pro realizaci svých zákonných práv a není a ani si nemůže být jistý, zda advokát činí správné kroky k dosažení úspěchu ve věci. Sám nedokáže posoudit to, zda mu byly poskytnuty služby advokáta v náležité kvalitě. Proto by mu měla být dána záruka ve formě stanovených pravidel, kterými by se měl advokát řídit.¹⁶

Dalším argumentem pro existenci profesní etiky je to, že klient advokáta vyhledává v těžkých životních chvílích. Takový klient by mohl být velmi snadno zneužitelný a je potřeba nad ním držet ochrannou ruku před možnými excesy advokáta. Zejména také proto, že advokátovi za výkon profese náleží úplata a snadno získané peníze by ho mohly lákat k nekalým jednáním.

Profesní etika v advokacii se ovšem netýká pouze vztahu klienta a advokáta, ale také vztahu jednotlivých advokátů navzájem. Advokacie funguje na principech hospodářské soutěže – klienti nejsou přidělováni jednotlivým advokátům podle stanoveného pravidla (kromě případů ex offio nebo určení advokáta ČAK), ale klient si sám vybírá, na kterého advokáta se obrátí pro radu. Proto je potřeba regulovat i vztahy mezi advokáty samotnými, aby si navzájem tzv. nelezli do zelí a zlovolně si nepřebírali klienty. Zejména proto, aby byla navenek zachována vážnost advokátního stavu jako celku.

¹⁵ HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 28

¹⁶ PEPPER, S. L. The Lawyer's Amoral Ethical Role: A Defense, A Problem, and Some Possibilities. *American Bar Foundation Research Journal*, 1986. roč. 11, č. 4, s. 613-635. In: TOMOSZEK, Maxim. Profesní etika advokáta. *Auditor*. 2012, roč. XIX, č. 9., s. 28.

Profesní etikou advokáta rozumíme jak pravidla právní, tak pravidla etická. Etická pravidla jsou vtělena do podoby zákona, nebo stavovského předpisu, a tak je možné za jejich porušení vznést vyšší právní postih, než „pouhé“ odsouzení společností, jak je u klasických etických pravidel běžné. Za porušení mohou být stanoveny sankce v podobě kárného postihu. V České republice jsou profesně etická pravidla pro výkon profese advokáta zakotvena nejen v etickém kodexu (Etický kodex advokáta), ale jsou upravena také přímo v zákoně (ZákA). To jim přikládá na důležitosti.¹⁷

K celkovému pochopení profesní etiky právníka je potřeba ještě vymezit rozdíl mezi právnickou a právní etikou. Právnickou etiku jsem popisovala výše. Je součástí profesní etiky a dává návod, jak by se měl právník při výkonu profese chovat. Kdežto právní etika zkoumá, zda by právní normy obstály před kritickým etickým soudem, tedy zda je právo spravedlivé, jestli vztahy ve společnosti reguluje správně.¹⁸ Já se v práci budu zabývat zejména právnickou etikou.

2.1. Předpisy regulující profesi advokáta

Profese advokáta je regulována jak zákonnými a podzákonnými předpisy, tak stavovskými předpisy ČAK.

Na zákonné a podzákonné úrovni to jsou zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů a Vyhláška č. 244/1996 Sb., Ministerstva spravedlnosti, kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád), ve znění pozdějších předpisů.

Mezi nejdůležitější stavovské předpisy upravující etická pravidla pak patří zejména Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších předpisů, dále Usnesení představenstva České advokátní komory, kterým se upravuje smírčí řízení (advokátní smírčí řád), č. 2/1998 ČAK, ve znění pozdějších předpisů, Usnesení představenstva České advokátní komory č. 3/2018 Věstníku, o zajištění bezplatné právní pomoci a další.

2.1.1. Zákon o advokacii

Zákon o advokacii, který nabyl účinnosti 1. července 1996, vznikl jako jednotný právní předpis pro úpravu výkonu advokacie. Před jeho vznikem byla úprava roztroušena do několika

¹⁷ TOMOSZEK, Maxim. Profesní etika advokáta. *Auditor*. 2012, roč. XIX, č. 9., s. 28.

¹⁸ TOMOSZEK, Maxim. Profesní etika advokáta. *Auditor*. 2012, roč. XIX, č. 9., s. 28.

právních předpisů a existovala zde dokonce dvojkolejnost právní úpravy poskytování právních služeb v zákoně ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii a zákoně ČNR č. 209/1990, o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované. Zákon o advokacii přejal funkční instituty ze zmíněných předchozích zákonů a některé pojal nově. Jeho cílem bylo v době jeho přijetí advokacii modernizovat a promítnout do ní zásady Kodexu chování advokátů Evropských společenství z roku 1988.¹⁹

V zákoně nalezneme předpoklady pro výkon a způsoby výkonu advokacie, práva a povinnosti advokátů, které posléze navazují na kárnou odpovědnost a kárné řízení, institut evropského advokáta, advokátního koncipienta, pravomoci a činnost České advokátní komory a působnost ministerstva spravedlnosti ve věcech výkonu advokacie.

Zákon zakotvuje mimo jiné i pravidla profesně etická. „Mimo jiné“ z toho důvodu, že jsou v něm upraveny také normy, které mají spíše než profesně etickou povahu, povahu funkční. Takovými normami mohou být například normy úvodních ustanovení definující pojmy jako výkon advokacie (§ 1 ZákA), právní služby (§2 ZákA), nebo stanovující kritéria pro posouzení toho, kdo je advokátem (§ 4 a násl. ZákA). Profesně-etickými normami pak jsou zejména normy, které se zabývají chováním advokáta v nejrůznějších situacích. Typicky normy týkající se povinnosti advokátů ve vztahu ke klientovi (§ 16 ZákA), nebo ve vztahu k ČAK (§ 17 ZákA).

2.1.2. Etický kodex advokáta

Etický kodex advokáta byl přijat 31. října 1996 Představenstvem ČAK jako Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Jeho přijetí předpokládal ZákA zejména v ustanoveních týkajících se práv a povinností advokátů (§ 16 an. ZákA), konkrétně například v ák normách týkajících se pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže (§ 17, věta druhá ZákA), stavovského oděvu (§ 17a odst. 2 ZákA) a povinností advokáta při poskytování právních služeb (§ 18d odst. 3 ZákA). Etický kodex tak doplnil a konkretizoval zákon o advokacii.

Neméně důležitým ustanovením, které vymezuje vztah ZákA a Etického kodexu advokáta je také ustanovení § 32 odst. 2 ZákA: „*Kárným proviněním je závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem nebo stavovským předpisem.*“²⁰ To říká, že za porušení povinností stanovené v ZákA, nebo v Etickém kodexu advokáta může být advokát nebo advokátní

¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 85/1996 Sb. o advokacii.

²⁰ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 32.

koncipient kárně postihnutelný. Tím etické normy zakotvené v Etickém kodexu advokáta nabírají úplně jiný rozměr, protože sankcí za jejich porušení už není pouhé společenské odsouzení, ale mohou být přísněji vymahatelné pod hrozbou kárného postihu. Z tohoto a také z toho, že Etický kodex advokáta je závazný pro členy ČAK a členství v komoře je pro výkon povolání advokáta povinné, vyplývá, že Etický kodex advokáta je pro advokáty obecně závazný.

Kodex samotný je tvořen ze čtyř částí – Působnost pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže advokátů České republiky, Pravidla profesionální etiky, Pravidla soutěže advokátů a Závěrečná ustanovení. Samotná etická pravidla jsou dotvářena a upřesňována v rozsáhlé kárné praxi Kárné komise ČAK, jejíž rozhodnutí jsou pravidelně uveřejňována v časopise Bulletin advokacie.

Pro mou práci jsou nejdůležitější ustanovení části druhé týkající se Pravidel profesionální etiky, zejména pak ustanovení týkající se povinností advokáta vůči klientovi.

3. Advokát a klient, jejich vzájemná práva a povinnosti

3.1. Vznik vztahu

Vztah advokáta a klienta vzniká na základě tří právních skutečností, mezi nimiž panuje vztah subsidiarity. Primárně vzniká na základě smlouvy o poskytování právních služeb, dále ustanovením advokáta soudem a poslední možností je určení advokáta ČAK. I přesto, že důvody vzniku vztahu jsou různé, obsah vztahu zůstává stejný a advokát nesmí dělat mezi klienty rozdíly.

3.1.1. Smlouva o poskytování právních služeb

Smlouva o poskytování právních služeb se klasicky řídí ustanoveními OZ týkajícími se zejména relativních právních vztahů a ZákA, takže jako u klasické smlouvy se při jejím uzavírání a ujednání obsahu projevuje zásada autonomie vůle. Ta je ovšem omezena některými ustanoveními ZákA, zejména obligatorními důvody odmítnutí poskytnutí služeb ze strany advokáta. Obecné náležitosti smlouvy, jak jsem již řekla, upravuje OZ a ZákA.

Smlouva o poskytování právních služeb není v OZ nikde definovaná, jedná se tedy o inominátní smluvní typ. Pro určení toho, která ustanovení se na ni použijí, je důležité zjistit obsah smlouvy. Smlouva o poskytování právních služeb, jak již z názvu vyplývá, je uzavřena za účelem poskytování právních služeb. Jenže právní služby jsou různorodé. Může se jednat například pouze o vypracování písemného právního rozboru, pak by se smlouva mohla řídit ustanoveními OZ o smlouvě o dílo, nebo se může jednat pouze o zastupování klienta před soudem, pak by naplňovala znaky příkazní smlouvy, anebo se může jednat o kombinaci více právních služeb. Smlouva o poskytování právních služeb tedy není jasně zařazena a záleží zejména na jejím obsahu a povaze právních služeb pro to, abychom určili, která ustanovení OZ se na ni budou vztahovat.²¹

Forma smlouvy není v právních předpisech stanovena. Ve smlouvě si lze ujednat délku výpovědní lhůty, která nesmí být delší než tři měsíce.²²

Je třeba pamatovat i na to, že advokát je ze své podstaty podnikatelem a pokud uzavírá smlouvu s nepodnikatelem – spotřebitelem, pak se na smlouvu vztahují i ustanovení § 1810 a násl. OZ týkající se spotřebitelských smluv a zákon o ochraně spotřebitele.²³

Dalším pojmem, který se týká nejenom vztahu vzniklého na základě smlouvy, ale zastupování obecně, je plná moc. Plná moc je často zaměňovaná se samotnou smlouvou, ale je

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 520/2009.

²² Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 20.

²³ Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

potřeba si na toto dávat pozor, protože má jiné účinky a vyjadřuje něco jiného. OZ definuje plnou moc jako jednostranný právní úkon zmocnitele, ve kterém je uveden rozsah zástupčího oprávnění.²⁴ Jednostrannost se projevuje zejména v tom, že na plné moci postačí podpis zmocnitele a podpis zmocněnce k její platnosti již není potřeba.²⁵ Plná moc slouží k prokázání již vzniklého právního vztahu, v našem případě mezi advokátem a klientem, vůči třetím osobám. Prokazuje jí oprávnění jednat jménem příkazce – klienta.²⁶ Plnou moc nenahrazuje rozhodnutí o určení advokáta Komorou.²⁷

3.1.2. Ustanovení advokáta soudem

Podmínky pro ustanovení advokáta soudem se liší v závislosti na typu řízení, pro které je advokát ustanovován. Obecně je v trestním řízení tato možnost jednodušeji přístupná než v civilním řízení.

V civilním řízení je ustanovení zástupce podmíněno plným osvobozením od soudních poplatků, tedy soud nejdříve zkoumá sociální poměry účastníka řízení (viz. § 30 OSŘ; § 35 odst. 8 SŘS). Další podmínkou v civilním řízení je to, že ustanovení zástupce je potřeba k ochraně práv a právem chráněným zájmům účastníka řízení, zejména tedy v případech povinného zastoupení advokátem.

V trestním řízení je ustanovení obhájce také podmíněno sociálními poměry obviněného, ovšem není potřeba, aby soud přiznal plné osvobození od soudních poplatků, postačí částečné, a obviněný musí o ustanovení požádat (viz. § 33 odst. 4 TŘ). V některých případech pro ustanovení obhájce postačí pouze skutečnost, že si obžalovaný ne zvolil obhájce sám. Jedná se o případy tzv. nutné obhajoby.

Právní vztah advokáta a klienta takto vzniká právní mocí daného usnesení. Advokát s klientem neuzavírá smlouvu o poskytování právních služeb, samotným titulem pro výkon právních služeb je již rozhodnutí soudu. To samé platí i o plné moci, kdy rozhodnutí slouží jako prokázání vztahu mezi advokátem a klientem vůči třetím osobám.

O ustanovení se rozhoduje usnesením.

Advokát bývá ustanoven soudem také tehdy, pokud účastník řízení nemá procesní způsobilost. V tom případě je ustanoven jako opatrovník pro konkrétní řízení.

²⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 441.

²⁵ Srov. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1663.

²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1475/2008.

²⁷ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 18c.

3.1.3. Určení Českou advokátní komorou

Posledním způsobem vzniku právního zastoupení advokátem je určení advokáta ČAK. Tato možnost je subsidiární k předchozím, což vyplývá ze samotných důvodů pro určení advokáta v § 18 odst. 2 ZákA, kdy advokát je určen ČAK v případě, že nespĺňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem. Další podmínkou je, že si žadatel o určení nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Určení ČAK se provede buď pro poskytnutí právní porady, nebo právní služby, a to zejména na základě posouzení majetkových a příjmových možností žadatele. Advokát se tedy určuje pouze pro poskytnutí konkrétní právní služby podle žádosti klienta, ne pro generální poskytování právních služeb.

Rozhodování o určení advokáta náleží předsedovi ČAK, který tímto pověřil ředitele pobočky ČAK v Brně, které dle organizačního řádu náleží agenda určování advokátů.

Důležité je, že samotným určením advokáta nevzniká právní vztah. Rozhodnutí zakládá pouze kontraktní povinnost pro advokáta. Pro vznik vztahu je potřeba následně uzavřít smlouvu o poskytování právních služeb. Obdobně to je i u rozhodnutí o zrušení ustanovení advokáta ČAK, kdy toto rozhodnutí zakládá pouze titul k odstoupení od smlouvy, neruší se jím právní zastoupení automaticky.²⁸

Advokát není povinen po zjištění rozhodnutí o ustanovení vyvíjet iniciativu, kontaktovat klienta a vyvíjet kroky k řešení případu, jak to je u ustanovení advokáta rozhodnutím soudu. Je na klientovi, aby v tomto postupoval aktivně. Rozhodnutí také není deklarací vzniku právního vztahu vůči třetím osobám. Pokud je to pro poskytnutí služby potřeba je nutné udělit plnou moc.

3.2. Zánik vztahu

Jako každý právní vztah, i tento zaniká smrtí, naplněním právního vztahu (tedy poskytnutím právní služby), dohodou, nebo výpovědí. Zaniknout může také vznikem překážky bránící v poskytnutí právní služby, což může být typicky vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů.

Co se týče vypovězení smlouvy, je advokát limitován tím, že pokud se s klientem nedohodne na ukončení smlouvy a pokud není splněn žádný z důvodů pro okamžité vypovězení smlouvy, pak nesmí smlouvu ukončit před samotným provedením příkazu, tedy nesmí ji vypovědět před poskytnutím právní služby, ke které se ve smlouvě zavázal.²⁹ Advokát je

²⁸ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 18. 7. 2005, sp. zn. IV. ÚS 405/04 (U 16/38 SbNU 531).

²⁹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 150.

oprávněně vypovědět smlouvu pouze z důvodů uvedených v § 20 ZákA, které více přiblížím v kapitole o povinnostech advokáta a klienta. Titulem pro výpověď smlouvy je také rozhodnutí ČAK o zrušení ustanovení advokáta. Klient naopak smlouvu může vypovědět kdykoliv a z jakýchkoliv důvodů, i bez udání důvodu.

Vztah klienta a advokáta může skončit také dohodou, ale advokát musí klienta důkladně poučit o možných následcích zániku zastoupení. Pokud by klienta nepoučil, mohl by odpovídat za škodu způsobenou nepoučením a také kárně za porušení etických pravidel.

Specifickým důvodem zániku vztahu advokáta a klienta je odpadnutí podmínek, pro které byl advokát soudem ustanoven. Soud v takovém případě rozhodne usnesením o zproštění ustanovení advokáta – zástupce.

Ustanovení advokáta soudem také končí v případě, kdy skončilo řízení, pro které byl ustanoven.

Zánik vztahu advokáta a klienta je doprovázen vznikem dalších povinností advokátovi, zejména povinnosti vydat listiny, zachovávat mlčenlivost a povinnosti provést neodkladné úkony za klienta tak, aby neutrpěl na svých právech nebo oprávněných zájmech újmu

3.3. Advokát a jeho povinnosti ve vztahu ke klientovi

3.3.1. Advokacie – regulovaná profese

Ještě před samotnou analýzou vztahu advokáta a klienta si musíme vymezit základní pojmy – tedy to, kdo je vůbec advokátem a kdo jeho klientem.

Profese advokáta patří mezi tzv. regulovaná povolání, čímž se rozumí *„odborná činnost nebo soubor činností, u níž je přístup k ní nebo její výkon nebo jeden ze způsobů jejího výkonu v členském státě vyhrazen přímo nebo nepřímo na základě právních a správních předpisů držitelům určité odborné kvalifikace; zejména používání odborného titulu omezené právními nebo správními předpisy na držitele určité odborné kvalifikace vymezuje způsob výkonu.“*³⁰ To znamená, že aby se osoba mohla nazývat advokátem a poskytovat klientům jako advokát právní služby, musí naplnit podmínky dané právními předpisy, které jsou pro výkon této profese nezbytné.

Potřeba tuto profesi regulovat, zajistit určitý standard a kvalitu, aby ji nemohl vykonávat každý, plyne z ústavně chráněného základního práva na právní pomoc, podle kterého má každý *„právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy,*

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2005/36/ES ze dne 6. 7. 2005 o uznávání odborných kvalifikací, § 3 odst. 1, písm. a).

a to od počátku řízení. ³¹ Pro to, aby bylo toto ústavně zaručené právo realizováno, bylo potřeba zajistit instituci, která by takové služby vykonávala. A vzhledem k důležitosti tohoto práva bylo také potřeba, aby zákonodárce upravil, kdo může tyto služby vykonávat, aby byla zajištěna kvalita odpovídající důležitosti práva. Proto je advokátní povolání povoláním regulovaným.³²

V České republice nalezneme definici profese advokáta v ustanovení § 4 ZákA. Dle něho „Advokátem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou“³³. Oprávnění k výkonu advokacie vzniká až konstitutivním zápisem do seznamu advokátů. Toto ustanovení je dále rozšířeno v následujících ustanoveních téhož zákona, kde jsou stanoveny podmínky, za jakých ČAK zapíše osobu do seznamu advokátů. Těmito podmínkami jsou zejména svéprávnost, bezúhonnost, vysokoškolské vzdělání v oboru právo v tuzemském magisterském studijním programu nebo obdobné vzdělání v zahraničí, které bylo uznáno za rovnocenné tuzemskému mezinárodní smlouvou. Dále osoba, která chce být do tohoto seznamu zapsána, musí splnit podmínku nejméně tříleté právní praxe v pozici advokátního koncipienta, složit advokátní zkoušku a uhradit České advokátní komoře poplatek, který stanoví stavovský předpis. Na závěr po splnění všech podmínek osoba složí do rukou předsedy České advokátní komory slib.³⁴

Poté, co se osoba stane advokátem, je oprávněna poskytovat právní služby. „Poskytováním právních služeb se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Poskytováním právních služeb se rozumí rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem.“³⁵ Advokát je na rozdíl od jiných regulovaných profesí oprávněn poskytovat právní služby ve všech věcech.³⁶

Zejména pro vymezení odpovědnosti advokáta je také důležité rozlišit mezi pojmy právní služba a právní pomoc. Právní služba je pojmem širším a právní pomoc pojmem užším. Právní pomoc je jednou z forem poskytování právních služeb. Právní pomocí jsou konkrétně například sepis listin, zastupování před soudem, zpracování právních rozborů aj. Širším pojmem, než právní služba je výkon advokacie. Pod výkon advokacie totiž spadají také úkony

³¹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 37 odst. 2.

³² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 16.

³³ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 4.

³⁴ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 5.

³⁵ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 1, odst. 2.

³⁶ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 3, odst. 2.

advokáta, které činí poté, co je zastupování klienta ukončeno. Jsou to tedy veškeré úkony, ke kterým je advokát povinen v souvislosti s poskytováním právní služby, nejenom poskytnutí právní služby jako takové.³⁷

3.3.2. Odmítnutí poskytnutí právních služeb

Aby mohlo být realizováno klientovo právo na obhajobu na náležité úrovni, je potřeba aby vztah mezi advokátem a klientem byl natolik funkční, aby spolu dokázali spolupracovat. V kapitole o profesní etice advokáta jsem částečně vymezila křehký vztah klienta a advokáta, který je založený zejména na důvěře a také nevýhodné postavení klienta v tomto svazku. Vztah advokáta a klienta je velmi osobní. Advokát jedná jménem klienta a na jeho účet. Klient je v tomto vztahu považován za laika, tedy za slabší stranu, tudíž je zákonem na mnoha místech chráněn. Jedním z ustanovení, které chrání zájmy klienta (ale i advokáta) je ustanovení ZákA³⁸ o povinnosti advokáta odmítnout právní služby.

Pokud advokát nebyl ustanoven podle zvláštních právních předpisů nebo určen Komorou k poskytnutí právních služeb, může odmítnout poskytnutí právní služby i bez udání důvodu.³⁹ Důvody uvedené v ustanovení § 19 ZákA jsou ovšem natolik závažné, že stanovují advokátovi povinnost učinit tak vždy, pokud je některá z podmínek uvedených v ustanovení naplněna. Tyto důvody lze souhrnně označit jako kolizní důvody.⁴⁰ Kolize se může týkat toho, kdo o právní služby žádá a jiného klienta advokáta (dokonce i bývalého klienta), nebo i klienta spolupracujícího advokáta, pokud by informace, kterou advokát má, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit.⁴¹ Dále kolize týkající se samotného advokáta, kdy se advokát účastnil projednání věci, případně osoba jemu blízká.⁴² V tomto případě je ohrožena advokátova objektivita a tím i spolupráce, pokud by advokát nevykonával svou práci nezaujatě. A na konec kolize zájmů klienta a advokáta, kdy „zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, jsou v rozporu se zájmy advokáta nebo osoby advokátovi blízké“.⁴³

³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č.j. 5 As 34/2003-47 (č. 350/2004 Sb. NSS.); dále k pojmu výkon advokacie srov. např. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014 (pro výkon advokacie není podstatné, zda se vykonává za odměnu či pro bono), nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 5 Tdo 209/2011.

³⁸ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 19.

³⁹ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 18; například v situaci, kdy klient žádá po advokátovi radu z oboru, na který se advokát nespecializuje, nebo odmítnutí klienta z důvodu vyčerpání kapacity advokátní kanceláře.

⁴⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Zákon o advokacii*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 128.

⁴¹ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 19, odst. 1.

⁴² Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 19, odst. 1, písm. d).

⁴³ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 19, odst. 1, písm. e).

Důležitým důvodem, pro který advokát může vypovědět smlouvu o poskytování právní pomoci, a dokonce i požádat ČAK o určení jiného advokáta v případě určení advokáta ČAK, je narušení nezbytné důvěry mezi advokátem a klientem, nebo pokud klient neposkytuje potřebnou součinnost pro řešení případu. „*Advokát je oprávněn takto postupovat také tehdy, pokud klient přes poučení advokátem o tom, že jeho pokyny jsou v rozporu s právním nebo stavovským předpisem, trvá na tom, aby advokát přesto postupoval podle těchto pokynů.*“⁴⁴ Tyto důvody demonstrují důležitost složky důvěry ve vztahu klienta a advokáta a také chrání advokáta před klienty, kteří chtějí použít advokáta jako prostředek ke zneužívání práva a právního systému.

Posledním důvodem pro vypovězení smlouvy o poskytování právních služeb ze strany advokáta je nesložení přiměřené zálohy na odměnu za poskytování právních služeb, pokud o to advokát požádal. Toto je především funkční výpovědní důvod, protože advokát za své služby očekává přiměřenou odměnu, která mu náleží.

3.3.3. Povinnosti advokáta ke klientovi

V návaznosti na ono důvěrné pouto mezi advokátem a klientem byla zavedena povinnost mlčenlivosti, která dává klientovi ujištění, že informace, které klient advokátovi sdělí nebudou použity proti němu. Tento institut tak pomáhá upevnit vztah mezi advokátem a klientem a tím naplnit klientova ústavně zaručená práva. Ústavní základ pro povinnost mlčenlivosti nalezneme v čl. 10 odst. 3 LZPS.

Mlčenlivost advokáta je upravena v § 21 ZákA. Advokát má povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb a povinnosti mlčenlivosti ho může zbavit pouze klient, nebo jeho právní nástupce, a to písemnou formou, listinou adresovanou advokátovi, nebo v řízení před soudem ústně do protokolu. Touto povinností advokát není vázán ve vztahu k osobě, kterou pověřuje provedením jednotlivých úkonů právních služeb – tedy substitucí (tato osoba je pak sama mlčenlivostí vázána) a také v nezbytném rozsahu v řízení týkající se sporu mezi ním a klientem, nebo jeho právním nástupcem, ať už jde o řízení soudní či správní. „*Povinností mlčenlivosti není advokát vázán též v řízení podle § 55, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Komory anebo v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o této žalobě podle zvláštního právního předpisu a, jakož i v řízení ve věcech uvedených v § 55b, a to v rozsahu nezbytném pro ochranu*

⁴⁴ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 20, odst. 2.

jeho práv nebo právem chráněných zájmů jako advokáta“⁴⁵. Advokát se povinnosti mlčenlivosti nemůže dovolávat ani v kárném řízení.⁴⁶

Advokát se řadí k osobám uvedeným v ustanovení § 99 odst. 2 TŘ, které nemohou být vyslýchány jako svědci, pokud by svou výpovědí porušily státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, pokud jí ovšem nejsou zproštěni.

Advokát je vyjmut z povinnosti trestný čin oznámit dle § 368 TZ, ale má povinnost trestný čin přezkazit dle § 367 TZ. To vyplývá také z ustanovení § 21 odst. 7 ZákA. Advokát má povinnosti mlčenlivosti i po vyškrtnutí ze seznamu advokátů.⁴⁷

Pokud se advokát dostane do situace, kdy čelí obvinění z trestného činu kvůli nepravdivé výpovědi klienta, pak také není povinností mlčenlivosti vázán, jelikož v tomto případě má jeho právo na obhajobu přednost před povinností mlčenlivosti ke klientovi.⁴⁸

Mezi další povinnosti advokáta patří povinnost vést přiměřené záznamy o svých činnostech, povinnost informovat klienta o postupu v případě a podávat mu včasné podklady pro udělení dalších pokynů, po skončení zastupování klientovi odevzdat dokumenty související s právními službami, a hlavně řídit se pokyny klienta.

Advokát má ale vůči klientovi také práva, a to právo na odměnu, náhradu účelně vynaložených nákladů a právo na to nechat se zastoupit jiným advokátem, advokátním koncipientem, nebo zaměstnancem.

3.4. Klient a jeho vztah s advokátem

To, kdo je klientem, není v žádném právním předpise zvlášť definované. Za klienta můžeme považovat fyzickou či právnickou osobu, nebo stát, pokud jim jsou advokátem poskytovány právní služby.

Práva klienta nejsou z většiny v právních předpisech stanovena, ale dají se snadno odvodit od povinností advokáta a také od charakteru vztahu, který vzniká mezi advokátem a klientem. Klient má zejména právo na svobodnou volbu advokáta,⁴⁹ na to, aby mu byla poskytnuta právní služba v dostatečné kvalitě, aby nebyla poškozena jeho ústavně chráněná práva, aby se na informace, které advokátovi poskytne, vztahoval zvláštní režim a advokát o nich musel zachovávat mlčenlivost, a také má právo na poskytování informací o svém případě.

⁴⁵ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 21, odst. 2.

⁴⁶ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 21.

⁴⁷ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 21, odst. 8.

⁴⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 188.

⁴⁹ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 2a.

Klient má také právo udílet advokátovi pokyny⁵⁰ a odmítnout poskytnutí souhlasu s ověřením pravosti informací, které advokátovi poskytuje.⁵¹ Klient má právo ukončit vztah s advokátem výpovědí kdykoliv a z jakýchkoliv důvodů, i bez nich.⁵² Klient má právo na náhradu škody, která je způsobena při výkonu advokacie.⁵³

Co se týče povinností klienta, tak klient by měl advokátovi v souvislosti s právními službami poskytovat přiměřenou součinnost a složit přiměřenou zálohu na odměnu za poskytování právních služeb, pokud o to advokát požádá, protože pokud se tak nestane, může ze strany advokáta dojít k ukončení právního vztahu.⁵⁴

⁵⁰ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 16.

⁵¹ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, čl. 6 odst. 3.

⁵² Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 20 odst. 4.

⁵³ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 24.

⁵⁴ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 20 odst. 2, 3.

4. Pokyn klienta advokátovi a jeho závaznost

4.1. Pokyn klienta

Jedna ze základních povinností advokáta v právním vztahu s klientem je řídit se jeho pokyny.

Pokyn je závazná instrukce klienta advokátovi, jakým způsobem má při poskytování právních služeb postupovat, jaké kroky má činit nebo jakého výsledku má poskytnutím právní služby dojít. Pokyn může vyplynout z charakteru poskytované právní služby, z doslovné instrukce klienta, z cíle, kterého se má poskytnutím právních služeb dosáhnout, nebo je určen výslovně v samotné smlouvě o poskytování právní pomoci, nebo v rozhodnutí soudu o ustanovení advokáta.

Pokud klient vyhledá služby advokáta, určitě ví, čeho chce díky spolupráci s advokátem dosáhnout, jaký je jeho cíl. Někdy dokonce i ví, jaké kroky učinit, ale nevyzná se v právní úpravě a potřebuje od advokáta jako odborníka „posvětit“ jednání, aby bylo v souladu s právními předpisy. V každém případě klient je ten, kdo určuje postup v případě, advokát by měl jako odborník pouze poskytnout odbornou radu, doporučit vhodný postup. Toto podporuje také následně zmíněná judikatura.

Co se týče způsobu udělení pokynu klientem, tak Ústavní soud v usnesení č.j. IV. ÚS 1766/19-1 ze dne 24. 9. 2019 potvrdil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2019 č. j. 9 As 327/2017-35, který konstatoval, že za pokyn klienta se nemůže považovat mlčení, obzvláště v případě, pokud se jedná o úkon disponující řízením. V tomto případě vzal advokát podanou žalobu zpět z důvodu hrozícího neúspěchu ve věci, i přesto, že mu klient neudělil výslovný souhlas. Advokát sice klienta o hrozícím neúspěchu ve věci i o tom, že nejlepším řešením je vzít žalobu zpět a že tak učiní, poučil, ovšem klient na toto souhlasně nereagoval, pouze mlčel. V takovém případě dle soudu nelze vyvodit konkludentní souhlas. Také dovodil, že advokát musí „*vždy postupovat výhradně v souladu s klientovými pokyny, i kdyby jejich rozhodnutí mělo být v rozporu s nejlepším možným výsledkem v dané věci.*“⁵⁵ Úkolem advokáta není rozhodovat o krocích ve věci, ale předvídat výsledek, klienta o něm řádně poučit a nabídnout mu možné varianty postupu dle stanovených cílů. Konečné rozhodnutí je však vždy na klientovi. Nejvyšší správní soud v rozsudku také určil, že břemeno důkazní s ohledem na to, zda byl udělen souhlas klienta nebo ne, leží na advokátovi i přes to, že zákon neukládá advokátům povinnost opatřovat si písemné udílení pokynů od klienta, ani je jiným způsobem zachovávat. Vzhledem k tomuto je pro advokáty z opatrnosti více než vhodné, aby si o každém

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.03.2019, č. j. 9 As 327/2017 – 35 (bod 31.).

případu vedli spis a zakládali do něj záznamy minimálně o souhlasech klienta týkajících se tak důležitých úkonů, jako je dispozice s řízením.

K závěru, že pokyn klienta má přednost před nejlepším možným či příznivým výsledkem ve věci, se přiklání také rozhodovací praxe Kárné komise ČAK. Jedním z příkladů může být rozhodnutí Kárné komise ČAK ze dne 25. 5. 2005 sp. zn. K 138/04, které říká, že advokátovo přesvědčení o neúspěšnosti podávaného odvolání ho neopravňuje ignorovat příkaz klienta k jeho podání. Správným postupem advokáta, pokud je přesvědčen o neúčelnosti takovéhoho úkonu, by dle mého názoru mělo být poučení klienta o pravděpodobných důsledcích úkonu a o jiných možnostech řešení. Klient by na základě tohoto poučení měl kvalifikovaně rozhodnout, jaký bude další postup. Takovýto pokyn pak není advokát oprávněn neuposlechnout (samozřejmě, pokud není v rozporu s právními a stavovskými předpisy).

S povinností advokáta řídit se klientovými pokyny jde tedy ruku v ruce povinnost advokáta postupovat s náležitou a odbornou péčí. Měl by klientovi poskytovat potřebné informace a vysvětlení řešené problematiky takovým způsobem, aby byl klient schopen udělit advokátovi pokyn k postupu, nebo informovaný souhlas s navrhovaným řešením. Advokát by měl předestřít klientovi možná řešení a východiska, kterými je možné případ vést. Advokát musí pokyny od klienta aktivně vyžadovat, pokud je to potřebné. Není možné, aby advokát klienta pouze informoval o úkonech a spokojil se s tím, že klient k úkonům nemá žádné výhrady.⁵⁶

4.2. Zakotvení v právních předpisech, závaznost pokynů a jejich rozpor s právními a stavovskými předpisy

Ustanovení § 3 odst. 1 ZákA stanovuje, že advokát je při poskytování právních služeb nezávislý a je vázán právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta. Tato povinnost je zakotvena i v ustanovení § 16 odst. 1 ZákA, které říká, že advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Výjimkou ze závaznosti pokynů klienta je jejich rozpor s právními nebo stavovskými předpisy.

Pokud by k takovému rozporu došlo, je advokát povinen o tom klienta informovat a poučit o následcích jednání v rozporu s předpisy. Pokud by klient trval na splnění takových pokynů, je to důvodem pro ukončení právního vztahu ze strany advokáta.⁵⁷ Hranicí závaznosti pokynů klienta advokátovi je tedy rozpor s právními a stavovskými předpisy, mezi které patří

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.7.2011, spis. zn. 25 Cdo 121/2010.

⁵⁷ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, § 20 odst. 2.

zejména Trestní zákoník, Občanský zákoník, Zákon o advokacii a Etický kodex advokáta. Hranicí je tedy advokátova odpovědnost – trestněprávní, občanskoprávní a kárná.

Hranicí pro to, kdy advokát nemusí splnit klientův pokyn je situace, když po něm klient žádá něco, co je protiprávní nebo neetické. Pokud by například klient žádal po advokátovi křivě obvinít jinou osobu proto, aby se sám vyvaroval trestní odpovědnosti, a advokát by o okolnostech křivého obvinění věděl, byl by advokát sám za takové jednání odpovědný a odpovědnosti by se nevyvaroval ani tvrzením, že pouze plnil pokyny klienta. Advokát má v takovém případě klienta poučit o rizicích spojených s takovým pokynem a pokyn odmítnout. Advokát není loutkou v rukou klienta, ale má korigovat pokyny klienta, aplikovat na ně vhodná ustanovení právních předpisů a při poskytování právních služeb se pohybovat v prostoru toho, co právní předpisy umožňují, ne za jejich hranicemi, byť by se jednalo i o pokyn klienta.

S takovými případy se setkáváme i v Kárné praxi Kárné komise ČAK, například v Kárném rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7.3.2014, sp. zn. K 112/2012, které určilo, že kárným proviněním je, situace, kdy „...advokát jako obhájce převezme od klienta bez kontroly Vězeňskou službou, dopis pro jednoho spoluobviněného a zařídí jeho předání.“⁵⁸ Za toto jednání, kterým advokát plnil pokyn klienta, který byl v rozporu s právními předpisy, byl advokát kárně potrestán pokutou 25 000 Kč. Advokát jednal v rozporu s právními předpisy a neomlouvá ho ani to, že jednal na pokyn klienta.

Další hranicí závaznosti pokynů je oprávněnost zájmů klienta. Advokát je povinen chránit a prosazovat pouze oprávněné, a ne kdejaké zájmy svého klienta. Oprávněnost zájmů spočívá primárně v jejich bezrozpornosti se zákonem a stavovskými předpisy, ale také to jsou přímo ty zájmy, které vychází z přímé zákonné formulace přiznávající subjektu právních vztahů určitá práva – např. právo prodávajícího požadovat zaplacení kupní ceny, nebo právo vlastníka domáhat se nezasahování do jeho vlastnického práva v neúměrné míře. Klasickým příkladem toho, kdy se posuzuje oprávněnost či neoprávněnost, je námitka promlčení. Dříve bylo možné námitku promlčení vznést v podstatě kdykoliv, ovšem postupem času došla soudní praxe k závěru, že je námitka promlčení neúčinná, pokud je v rozporu s dobrými mravy. Z toho plyne, že kritériem pro posouzení oprávněnosti klientových zájmů jsou dobré mravy, které jsou dalším neurčitým právním pojmem a odkazují právě na etická pravidla stanovená společností v daném čase a místě. Problém ovšem může nastat v tom, že advokát není ten, kdo by měl posuzovat oprávněnost zájmů jeho klienta, to je výsledkem až meritorního rozhodování soudu. Advokát

⁵⁸ Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7.3.2014, sp. zn. K 112/2012.

také není oprávněn prověřovat pravdivost informací předložených klientem, ze kterých by mohl usoudit oprávněnost zájmů.⁵⁹

Advokát by také neměl respektovat takový pokyn klienta, který cílí na účelové zdržování a prodlužování řízení, jelikož v soudním řízení by měl advokát představovat přítele soudu a mělo by být jeho cílem, aby soudní řízení proběhlo hladce, v souladu s právními předpisy, aby byla zachována všechna klientova práva.⁶⁰

V Etickém kodexu advokáta jsou pokyny klienta zmíněny v ustanovení čl. 15a odst. 3: „*Při poskytování právních služeb je zaměstnaný advokát povinen odmítnout splnění takového pokynu zaměstnavatele, který by byl v rozporu s právním nebo stavovským předpisem anebo s pokyny klienta.*“ Pokyny klienta mají tedy přednost před pokyny zaměstnavatele, pokud by byly v rozporu. Tím se advokát jako zaměstnanec odlišuje od běžného zaměstnance, který je striktně vázán pokyny svého zaměstnavatele, a zdůrazňuje to advokátovu nezávislost při výkonu profese. To je upraveno i v §15a odst. 6 ZákA.

Etický kodex advokáta ještě více zostruje hranici závaznosti pokynů klienta v ustanovení čl. 17 odst. 2, kde říká, že advokát nesmí uvádět údaje ani navrhopvat důkazy, o nichž ví, že jsou nepravdivé, nebo klamavé, a to ani na příkaz klienta. Toto ustanovení je v podstatě konkretizací ustanovení čl. 4 odst. 3 Etického kodexu advokáta, který obecně říká, že „*Projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věcné, strážlivé, a nikoliv vědomě nepravdivé*“. Pokud tedy klient nutí advokáta lhát, nebo si vymyslet nepravdivá tvrzení, byť ve prospěch klienta, měl by advokát klienta poučit o následcích a pokud klient i dále na tomto trvá, musí advokát zastupování odmítnout a s klientem ukončit spolupráci,⁶¹ jelikož těmito pokyny není vázán, nesmí je plnit a z toho důvodu mu nemůže poskytnout právní služby. I přesto, že ustanovení § 20 odst. 2 ZákA nabízí advokátovi pouze možnost své služby vypovědět (slovy zákona je „oprávněně“), ne povinnost, tak se více zdvořuje, a i já jsem toho názoru, že je nutností, aby advokát vypověděl poskytování svých právních služeb takovému klientovi, který mu uděluje pokyny (nebo i jeden pokyn), který je v rozporu s právním nebo stavovským předpisem a na kterém i přes poučení trvá.⁶² Pokud by advokát takový pokyn splnil, byl by sám za jeho následky odpovědný, a pokud by takový pokyn neuposlechl, porušil by právě onu základní povinnost advokáta, plnit pokyny klienta. Tím by se advokát dostal do slepé uličky a jediným řešením je smlouvu s klientem vypovědět.

⁵⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela a SOKOL, Tomáš. *Etický kodex advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019

⁶⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 154-155.

⁶¹ KOVÁŘOVÁ, Daniela a SOKOL, Tomáš. *Etický kodex advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 144.

⁶² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 133.

Co ovšem není jednáním zakázaným, je zamlčení některých důkazů nebo skutečností. Jak uvádí náleží Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2007, II.ÚS 789/06. Z tohoto nálezu vychází, že advokát nemá povinnost uvádět jím zjištěné skutečnosti, které by umožnily vyhrát spor protistraně a takovéto jednání není porušením pravidel civilního procesu o povinnosti vylíčit pravdivě a úplně skutečnosti potřebné pro uplatnění návrhu a navrhnout k tomu důkazy, a už vůbec nemůže být takovéto jednání postihnutelné trestně. Argumentace staví zejména na tom, že názor účastníků i jejich tvrzení jsou převážně subjektivní povahy a objektivitu má do řízení přivést až soud. Zároveň má advokát povinnost, jak již víme, chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny a při výkonu advokacie je využívat všechny zákonné prostředky a uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

5. Odpovědnost advokáta jako limit závaznosti pokynů klienta

Odpovědnost advokáta, ať už trestní, občanskoprávní či kárná, je limitem jeho nezávislosti a zároveň také limitem závaznosti pokynů klienta advokátovi.

Co se týče odpovědnosti obecně, pak osoba, která vykonává profesi advokáta, se dostává do tří situací. První situace nastane, když advokát vystupuje jako soukromá osoba mimo rámec výkonu svého povolání. To je situace, kdy neposkytuje právní služby ani pomoc klientovi a jedná sám za sebe. V takovém případě má všechna práva a povinnosti jako ostatní osoby. I přesto, že v tomto postavení nevykonává profesi advokáta, tak může být v určitých případech kárně odpovědný a to proto, že profese advokáta je veřejností chápána jako širší součást justičního systému (společně se státním zástupcem a soudcem) a také proto, že jako jednotlivec reprezentuje advokátní stav jako celek. Může být odpovědný za kárná provinění, která souvisí se zachováním vážnosti advokátního stavu – např. když řádně neplní svou vyživovací povinnost⁶³, neplatí mzdy svým zaměstnancům⁶⁴, nebo neplní jiné převzaté závazky. V tomto postavení může osoba užít označení „advokát“ pouze pro účely odborné publikace, jinak se také dopouští kárného provinění.⁶⁵

Druhá situace nastává, když advokát klientovi poskytuje právní služby v rámci výkonu své profese. V takovém případě nejedná za sebe, ale jedná v zájmu a na účet klienta, jedná se o přímé zastoupení. Je klientovými ústy. V této situaci je přítomna vždy druhá strana, klient. Podle toho by měla vypadat i právní podání, která by advokát měl psát jménem klienta, nebo zdůraznit, že je píše v zastoupení. V takovém případě může být advokát odpovědný zejména za prohřešky vůči klientovi týkající se nesplnění povinností vyplývajících ze smlouvy, rozhodnutí o ustanovení advokáta soudem, nebo právních předpisů, ale v některých situacích může být odpovědný i za své jednání.

Ve třetí situaci advokát poskytuje konkrétní druh právní pomoci.⁶⁶ Nemusí jednat v zastoupení klienta, ale může mu poskytnout jen jednotlivou právní radu, nebo sepsat podání. U tohoto Nejvyšší soud dovodil, že při poskytnutí služby pouhého sepsání smlouvy je advokát odpovědný i za případné nepoučení klienta o následcích takové smlouvy, musí tedy transakci vnímat v širším měřítku a souvislostech a v takovém případě nelze výkon advokacie omezit na pouhé sepsání smlouvy.⁶⁷

⁶³ Viz. Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 14. března 2014, sp. zn. K 69/2013.

⁶⁴ Viz. Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 20. dubna 2018, sp. zn. K 133/2017.

⁶⁵ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 27.

⁶⁶ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 136.

⁶⁷ Viz. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.12.2017, č.j. 25 Cdo 347/2016-382

Jak jsem již zmínila, hranicí závaznosti pokynů klienta advokátovi je jeho vlastní odpovědnost, ať už trestní, občanskoprávní, nebo kárná. Každá z těchto odpovědností má pak nastavené vlastní hranice. Jinou intenzitu a rozdílnost situace v jaké nastupuje.

Co se týče hranic uplatňování odpovědnosti advokáta, tak následující úvaha sice vychází primárně z německého práva, ale vzhledem ke své obecnosti se dá použít i na český právní řád. Dle prof. Westphalena⁶⁸ rozlišujeme zejména trestněprávní a občanskoprávní odpovědnost. Hranice trestněprávní odpovědnosti je v tom, že advokát nesmí při jednání ke svému vlastnímu prospěchu použít jako prostředek vědomou lež, která je domluvená s klientem. Ze lži se advokát nemůže vyvinut ani v situaci, kdy by přiznáním pravdy porušil advokátní mlčenlivost a nepřímou přiznal, že je jeho klient pachatelem trestného činu.⁶⁹ V rámci občanskoprávní odpovědnosti je pak advokát sám za své jednání odpovědný v takovém rozsahu, v jakém má vůči němu klient nárok na náhradu škody způsobené porušením smluvní povinnosti. V takovém případě tedy advokát odpovídá i za nevhodné, neúplné nebo špatné rady, kterými se klient řídil. Třetí zmíněný druh odpovědnosti, kárná odpovědnost, pak v sobě zahrnuje i další druhy jednání, které nenaplní takovou intenzitu, aby mohly založit trestní nebo občanskoprávní odpovědnost. K jejímu vyvolání stačí menší intenzita.

Rozdíl mezi jednotlivými druhy odpovědnosti je také v účelu jejich existence. Soukromoprávní odpovědnost má funkci preventivní a má vést k vyrovnání újmy vzniklé poškozenému v důsledku škodného jednání či události. Trestněprávní odpovědnost má pak také preventivní funkci, ale jejím hlavním účelem je stanovení sankce za společensky nepřijatelné chování. Uplatnění kárné odpovědnosti má pak vést především k ochraně advokátního stavu jako celku a garanci poctivého jednání členů ČAK vůči veřejnosti, sobě navzájem a zejména vůči klientům.

5.1. Odpovědnost za škodu

V českém právním řádu je odpovědnost advokáta za škodu vymezena v několika ustanoveních. V první řadě podle obecného ustanovení o porušení smluvní povinnosti § 2913 OZ, podle kterého by se advokát dle odst. 2 mohl liberovat pouze v případě, že by prokázal, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka, která vznikla nezávisle na jeho vůli. Dále, pokud škoda vznikla v důsledku deliktního

⁶⁸ WESTPHALEN, Friedrich Graf. Odpovědnost a ručení advokáta za jednání klienta. Bulletin advokacie, 2014, č. 10, s. 40 – 43.

⁶⁹ Viz. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.1.2008, sp. zn. 8 Tdo 1148/2007 – dle Nejvyššího soudu by se za naplnění dalších podmínek dokonce mohlo jednat o trestný čin nadržování dle § 366 odst. 1 TZ.

jednání advokáta, ne porušením povinnosti ze smlouvy s klientem, je advokát odpovědný za škodu dle ustanovení § 2909 a § 2910 OZ, které stojí na zaviněném porušení dobrých mravů, nebo zákonem uložené povinnosti. To by bylo i v případě, pokud by byl vztah klienta a advokáta založen rozhodnutím orgánu veřejné moci – ustanovení advokáta soudem. Třetí ustanovení zakládající odpovědnost advokáta za škodu nalezneme v ZákA, konkrétně ustanovení § 24. To obecně říká, že advokát odpovídá klientovi za újmu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie.

Na čem se ovšem česká odborná veřejnost neshodne, je vztah mezi těmito ustanoveními. Jedna skupina odborníků tvrdí, že ustanovení o odpovědnosti podle ZákA je speciální vůči ustanovení vymezující obecnou smluvní odpovědnost podle OZ.

Melzer ovšem tvrdí, že ustanovení zakládající odpovědnost dle § 24 ZákA nemůže být *lex specialis* vůči odpovědnosti dle OZ, jelikož při doslovném výkladu § 24 ZákA by byla tato odpovědnost mírnější než obecná dle OZ. To by v tomto případě způsobilo hodnotový rozpor v právu. Pokud by dle Melzera ovšem tyto odpovědnosti stály vedle sebe jako vzájemně si konkurující, rozpor v právu by nevznikl. Melzer tedy říká, že odpovědnost podle § 24 ZákA je jakýmsi minimem odpovědnosti advokáta, pokud z jiných právních norem neplyne odpovědnost přísnější. Speciální je pouze v případě, kdy se tyto odpovědnosti skutečně překrývají, a to v případě § 2910 věty druhé, kdy je odborná péče advokáta dle ZákA ochrannou normou a také vůči § 2950 větě první OZ.⁷⁰

Já v zásadě s tímto názorem souhlasím, jelikož tento rozpor vznikl v důsledku přijetí nového občanského zákoníku, protože v předchozí právní úpravě byla obecná úprava náhrady škody definována jiným způsobem, a dokonce nerozlišovala deliktní a smluvní odpovědnost. Judikatura a literatura však toto ještě nestihla úplně reflektovat, proto se stále drží názoru, že odpovědnost dle ZákA je speciální.

Zároveň se odborníci neshodnou na tom, zda je odpovědnost advokáta dle ZákA subjektivní či objektivní povahy. Tichý⁷¹ se zamýšlí nad konstantní judikaturou Nejvyššího soudu a zpochybňuje dosavadní názor o odpovědnosti advokáta jako objektivní odpovědnosti. Tichý zastává myšlenku, že se jedná o subjektivní odpovědnost za zavinění s objektivizovaným standardem péče, jelikož odpovědnost advokáta jako profesionála je potřeba hodnotit objektivními měřítky dle odbornosti, ke které se přihlásil. Pokud by se pak advokát prezentoval jako specialista na určitou oblast, lze ho hodnotit i přísnějšími kritérii.

⁷⁰ MELZER, Filip. Civilní odpovědnost za poradenství advokátem. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 11, s. 15–22.

⁷¹ TICHÝ, Luboš. K rozlišování mezi tzv. subjektivní a objektivní odpovědností – rozsudek NS o povaze odpovědnosti advokáta za škodu. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 1-2, s. 17–22.

Rozlišování mezi subjektivní a objektivní odpovědností je důležité zejména v určení, kdy odpovědnost nastupuje. Stručně u subjektivní odpovědnosti platí, že subjekt za škodu neodpovídá, pokud ji nezavinil a u objektivní subjekt odpovídá, pokud neexistují okolnosti nezávislé na vůli, které leží mimo odpovědnostní vztah, a které buď škůdci zabránily v jednání, nebo škodu způsobily – tzv. liberační důvod.

Odpovědnost advokáta za škodu, pokud se přikláníme k teorii o objektivní odpovědnosti, ke které se také přiklání většina soudní praxe a odborné literatury, je tedy založena naplněním předpokladů, kterými jsou výkon advokacie, vznik škody a příčinná souvislost mezi nimi. Břemeno tvrdit a prokazovat potom nese poškozený, tedy klient advokáta. Advokát se potom může odpovědnosti zprostit prokázáním liberačních důvodů.

Odpovědnosti se pak advokát může dle § 24 odst. 4 ZákA zprostit právě tehdy, pokud prokáže, že újmě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm lze požadovat.

Dalším způsobem, jak se může advokát vyhnout náhradě škody je, pokud klienta dostatečně náležitě poučí o potřebných právních krocích a klient této právní rady nevyužije. Nevyužitím mu pak vznikne nečinnostní škoda, za kterou však advokát není odpovědný právě díky dostatečnému poučení.⁷² Poučení klienta ovšem musí být tak přesné, aby klient na základě něho mohl posoudit všechna rizika a varianty a učinit kvalifikované rozhodnutí.

Podobně se k věci staví i další rozhodnutí Nejvyššího soudu, které říká, že „*Advokát není odpovědný za škodu, pokud dle pokynu klienta, jehož poučil o případných důsledcích, zvolil z procesních strategií tu, která v důsledku okolností, které advokát nemohl předvídat, způsobila neúspěch v soudním sporu.*”⁷³

Naopak odpovědnosti se advokát nevyhne samotným tvrzením, že plnil pokyn klienta, který byl v rozporu s právními předpisy.

Pokud je tedy advokát objektivně náležitě pečlivý, dodrží profesionální standard péče, a klienta poučí o všech okolnostech, o kterých věděl a vědět mohl, neodpovídá za škodu, která vznikla v důsledku volby strategie klientem, ani za škodu v důsledku nedodržení určitého postupu klientem.

Hranicí závaznosti pokynů klienta advokátovi je tedy advokátova odpovědnost za škodu. Advokát by tedy měl poslechnout pokyn klienta, dokud on sám není odpovědný za škodu.

⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.5.2015, sp. zn. 25 Cdo 1315/2013.

⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.9.2017, sp. zn. 25 Cdo 1734/2016 (č. 15/2019 Sb. rozh civ.).

5.2. Kárná odpovědnost advokáta

Česká advokátní komora v rámci profesní samosprávy zajišťuje a organizuje činnost advokátů, jejichž členství v ČAK je pro výkon profese povinné. Advokát za své chování odpovídá právě ČAK. V rámci ČAK rozhoduje o kárném provinění v kárném řízení Kárná komise ČAK.

Advokátovi je tak vedle trestní a občanskoprávní odpovědnosti založena i odpovědnost kárná. Tyto odpovědnosti jsou na sobě nezávislé, jejich naplnění se posuzuje zvlášť v řízeních, která jsou vedena odlišnými principy, a sankce má odlišný účel. Advokát tak může být potrestán zároveň kárnou i trestní sankcí a poškozený může zároveň uplatňovat náhradu škody v civilním soudním řízení.

Účelem kárné odpovědnosti je postihnout excesy advokáta, proti kterým chrání právo klienta jako spotřebitele, advokátní stav jako celek, soutěžitele v soutěži advokátů a veřejné zájmy. Kárná odpovědnost přichází na řadu zejména v situacích, kdy není jednání tak závažné, aby bylo postihnutelné odpovědností trestnou, ale také se může s trestní odpovědností překrývat. Kárná odpovědnost je takovou zbytkovou kategorií pro případy, kdy došlo k porušení určitých povinností, nelze je postihnout přísněji, ale nějaká sankce by za porušení přijít měla.⁷⁴

Co se týče prolínání jednotlivých odpovědností, pak advokát může být za jeden skutek postihnut jak v rámci kárného řízení, tak v civilním nebo trestním řízení. Pokud se jedná o porušení povinnosti stanovené smlouvou o poskytnutí právní pomoci, pak je zcela jistě tento vztah vztahem občanskoprávním a porušení povinností příp. náhradu škody lze žalovat u civilních soudů. Vedle toho ale advokát podléhá ustanovením zakládající jeho kárnou odpovědnost a pokud v rámci vztahu porušil i je, odpovídá za porušení také ČAKu.⁷⁵

Kárné provinění, kterého se může dopustit pouze advokát, je definováno v ustanovení § 32 ZákA jako „...závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem.“ Neexistuje taxativní výčet jednotlivých kárných provinění, ale jednotlivá provinění jsou dovozovaná rozhodovací praxí Kárné komise ČAK z jednotlivých povinností advokátů, které jsou stanoveny v ZákA a v Etickém kodexu advokáta. Co je důležité, tak to, že kárným proviněním není jakékoliv porušení těchto povinností, ale to, které je zaviněné a opětovné, nebo závažné. To znamená, že zde musí existovat určitý subjektivní vztah k porušení dané povinnosti a že porušení musí

⁷⁴ ČERMÁK, Karel, VYCHOPENĚ, Martin. *Etický kodex - komentář* (čl. 1-34). In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Zákon o advokacii*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 439.

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.03.2019, č. j. 9 As 327/2017 – 35.

dosáhnout určité intenzity. Co se pak týče jednotlivých kárných provinění odvozených z povinností advokáta, tak ty příkladně zmiňuji v průběhu celé této práce. Jednotlivá kárná provinění jsou poté zveřejňována na webových stránkách ČAK.

Jeden příklad kárného provinění v této kapitole ale zmíním, jelikož skvěle zapadá do tématu mé diplomové práce. Dle Kárného rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. 9/07 „*Je v rozporu s advokátní etikou, jestliže advokát zcela nestandardním způsobem intervenuje ve prospěch svého klienta tak, že se opakovaně účastní jednání v sídle klienta, jehož zaměstnanec a manželka jsou drženi a nuceni k zaplacení a k podepsání dokumentů o právních úkonech. Pokud advokát plní instrukci svého klienta způsobem, který lze kvalifikovat jako účast při svémocném jednání klienta, je takové jednání porušením povinnosti advokáta.*“. Advokát se tedy zúčastnil jednání, které nebylo zcela v souladu s právem, a omluvou pro něho není ani argument, že tak jednal na pokyn svého klienta.

Hranicí závaznosti pokynů klienta advokátovi je tedy odpovědnost advokáta vůči advokátnímu stavu a ČAK, které se jako profesní komoře, ve které je členství pro výkon profese advokáta povinné, zodpovídá z porušení svých povinností.

5.3. Trestněprávní odpovědnost advokáta v kontextu profesní etiky a závaznosti pokynu klienta advokátovi

Dalším z limitů závaznosti pokynů klienta advokátovi je advokátova trestněprávní odpovědnost. Advokát může být trestněprávně odpovědný, pokud sám svým jednáním naplňuje skutkovou podstatu některého z trestných činů taxativně vyčtených v trestním zákoníku. Advokát se může trestněprávně relevantně chovat i při výkonu advokacie. Dokonce i v situaci, kdy vykonává příkaz klienta v rámci přímého zastoupení, kdy, jak jsem již v této práci uvedla, ani plnění příkazu klienta nezabavuje advokáta odpovědnosti.

Takovou zajímavou situací, kdy právě advokát může konat trestnou činností při plnění příkazu klienta, je předložení padělaného důkazního prostředku, nebo vědomé lhaní soudnímu orgánu. Takové jednání by mohlo naplňovat skutkovou podstatu trestného činu maření spravedlnosti.

Trestný čin maření spravedlnosti nabyl účinnosti dne 1.2.2019 a byl do trestního zákoníku zařazen novelou provedenou zákonem č. 287/2018 Sb. Důvodová zpráva k novele, která začlenila trestný čin maření spravedlnosti do trestního zákoníku, uvádí jako hlavní důvod jeho začlenění, plnění mezinárodněprávních závazků České republiky, kdy se Česká republika zavázala v čl. 25 Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci (č. 105/2013 Sb.) a čl. 70

Římského statutu Mezinárodního trestního soudu (č. 84/2009 Sb. m. s.) k trestněprávnímu postižení takového jednání, kterým je charakterizován právě trestný čin maření spravedlnosti. Důvodem bylo také to, že padělání nebo pozměnění důkazního prostředku nebo předložení takového důkazního prostředku bylo do té doby beztrestné, pokud se nejednalo o znalecký posudek nebo veřejnou listinu. Tento trestný čin postihuje i širší spektrum důkazních prostředků.⁷⁶

Předložení padělaných nebo nepravdivých důkazních prostředků nebylo do té doby možné posoudit ani jako trestný čin podvodu, jelikož soud jako orgán veřejné moci není možné uvést v omyl.⁷⁷

Trestní zákoník trestný čin maření spravedlnosti v současné době definuje v ustanovení § 347a v odst. 1 takto: *„Kdo pro účely zahájení řízení před soudem, před mezinárodním soudním orgánem nebo trestního řízení anebo v takovém řízení předloží věcný nebo listinný důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí, o kterém ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, anebo padělá nebo pozmění takový důkazní prostředek v úmyslu, aby byl použit jako pravý, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“.*

Trestný čin je systematicky zařazen v hlavě X trestního zákoníku a jeho objektem je proto obecně zájem na bezporuchovém výkonu veřejné moci. Konkrétně u tohoto trestného činu je to zájem na řádném a zákonném průběhu řízení před soudem, příp. před mezinárodním orgánem, a tím zabezpečení práva na spravedlivý proces.

Objektivní stránka trestného činu je charakterizována jednáním pachatele, následkem jednání a příčinnou souvislostí mezi jednáním a následkem. Jednáním je v tomto případě 1) předložení věcného nebo listinného důkazního prostředku, který má podstatný význam pro rozhodnutí a o kterém pachatel ví, že je padělaný nebo pozměněný, v úmyslu, aby byl použit jako pravý, 2) padělání nebo pozměnění takového důkazního prostředku v úmyslu, aby byl použit jako pravý, a 3) poskytnutí nebo slíbení prospěchu jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu a) křivého obvinění dle § 345 TZ, b) křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle § 346 TZ nebo c) křivého tlumočení dle § 347 TZ.

Advokát se může dopustit všech těchto jednání, ale nejvíce sporné je jednání pod bodem 1, tedy předložení důkazního prostředku. Předložením se rozumí zejména učinění podání podle

⁷⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, s. 1358.

procesních právních předpisů, které je spojeno s poskytnutím důkazního prostředku, ale také i jiná forma jednání, kterou pachatel předá soudnímu orgánu důkazní prostředek. Pachatelem je tedy pak ten, kdo předmětný důkazní prostředek předložil. Tím může být advokát i přesto, že jedná v rámci přímého zastoupení jménem a na účet klienta, za podmínky, že o skutečnosti, že je důkazní prostředek padělaný, nebo pozměněný, ví. To mu musí být známo nejpozději v okamžiku, kdy daný prostředek soudu předkládá.⁷⁸

Subjektivní stránka je pak představována zaviněním, které je dáno splněním souboru znaků charakterizujících psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu. Zavinění se skládá ze dvou složek, a to složky vědění, tedy že pachatel věděl, že může daný následek způsobit, nebo to vědět měl a mohl, a volní, tedy že daný následek způsobit chtěl, nebo s ním byl srozuměn. Podle toho pak rozlišujeme zavinění ve formě úmyslu a nedbalosti.⁷⁹

V tomto případě je právně relevantní pouze úmysl – tedy že pachatel věděl, že daný následek může způsobit, a způsobit ho chtěl (úmysl přímý) a že pachatel věděl, že svým jednáním může spáchat trestný čin, a pro případ že jej spáchá s tím byl srozuměn. U úmyslu přímého je situace jasná, takové jednání je zakázáno bez dalšího. Problém však nastává u úmyslu nepřímého.

Konkrétně by se mohlo jednat o situaci, kdy advokát neví, že je důkazní prostředek padělaný, nebo pozměněný, ale má o tom pochybnosti založené např. podezřelým chováním klienta (klient zarytě tvrdí, že smlouva důležitá pro úspěch ve sporu neexistuje a o týden později ji advokátovi předloží s tím, že ji náhodou objevil v šuplíku). V takovém případě se advokát dostává do svízelné situace, protože dle Etického kodexu advokáta nesmí ověřovat pravdivost tvrzení předkládaných mu klientem. To by totiž mohlo narušit vztah důvěry mezi klientem a advokátem. Pokud ovšem má pochybnosti o pravosti důkazního prostředku při jeho předkládání, riskuje tím svou vlastní trestněprávní odpovědnost.

Rozhodnutí toto jednání postihnout trestní sankcí znejistělo advokáty zejména v tom, zda jejich vztah s klientem zůstává stále stejný, zda nejsou nastaveny nové hranice hracího pole advokáta ve smyslu toho, které instituty a postupy může advokát při zastupování klienta využívat, a zda by nemohla být narušena důvěra mezi advokátem a jeho klientem s ohledem na zákaz ověřování klientových tvrzení. Otázku týkající se hranic závaznosti pokynů klienta zodpovím níže, teď předložím doporučení, která se obecně uvádí jako způsob, jak se

⁷⁸ Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku ze dne 2. 6. 2019.

⁷⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 229.

odpovědnosti za trestný čin maření spravedlnosti může advokát vyvarovat – samozřejmě mám teď na mysli jednání úmyslu nepřímého, přímý úmysl je zakázán bez dalšího.

Představenstvo ČAK se k tomuto trestnému činu právě v souvislosti s výkonem advokacie vyjadřovalo a přišlo s několika variantami, jak se advokát může preventivně chránit před klientovým úmyslem předložit falešný důkaz a jak minimalizovat riziko vlastní trestněprávní odpovědnosti za tento trestný čin. Vždyť už jen obvinění a vedení řízení by mohlo advokáta nemálo poškodit.

Prvním způsobem je klienta dostatečně poučit o existenci tohoto trestného činu a o jeho následcích a o možnosti trestního stíhání, nejlépe přímo v samotné smlouvě o poskytování právní pomoci. Představenstvo ČAK také uvádí, že je možné do smlouvy dát i závazek klienta upozornit advokáta na možné námitky týkající se pravosti důkazních prostředků, které by advokát mohl užít. Toto si myslím, že je určitě zajímavým řešením a náležité poučení klienta zbavuje advokáta odpovědnosti za škodu, jak jsem již uvedla dříve, ale nemyslím si, že by to úplně mělo vliv na trestněprávní odpovědnost advokáta. Určitě by to mohlo mít vliv při prokazování advokátovy snahy jednat s náležitou odbornou péčí, aby k předložení falešného důkazního prostředku nedošlo, ale to samo o sobě advokáta trestní odpovědnosti nezbavuje.

Dále musí advokát dle sdělení představenstva ČAK posoudit každé okolnosti případu individuálně, s tím, že musí zhodnotit, zda má daný důkazní prostředek pro rozhodnutí podstatný význam. Pokud ano, a pokud má advokát u tohoto důkazního prostředku, byť jen pochybnosti o jeho pravosti, pak by měl tyto pochybnosti sdělit klientovi a znovu ho upozornit na možné následky. Toto upozornění je pak dle představenstva ČAK nutno formulovat tak, aby byla zpochybněna věrohodnost onoho konkrétního důkazního prostředku, ne klienta samotného, aby nebyla zbytečně narušena důvěra mezi advokátem a klientem, která je pro spolupráci nesmírně důležitá. Tento postup si myslím, že je zcela v pořádku, jelikož je v klientově zájmu, aby byl ke svému advokátovi upřímný, pokud chce dosáhnout příznivého výsledku ve vedeném řízení.

Pokud tedy klient advokátovu pochybnost o pravosti důkazního prostředku vyvrátí, může advokát s klidným svědomím důkazní prostředek v řízení předložit.

Pokud pochybnosti o pravosti důkazního prostředku trvají, navrhuje představenstvo ČAK vyžádat si od klienta nejlépe písemné prohlášení o tom, že dle jeho dostupných informací nejde o prostředek padělaný, či pozměněný. Tento postup se možná zdá na první pohled v pořádku, ale prvně zmíněný návrh o prohlášení klienta mi koliduje se zákazem advokáta ověřovat si pravdivost tvrzení klienta bez jeho souhlasu, které je zakotveno v čl. 6 odst. 3 Etického kodexu advokáta. Není už samotné vyžádání si advokáta písemného prohlášení

určitým způsobem ověření si pravosti důkazního prostředku? Dle mého názoru je. Už jen tím, že si advokát takové prohlášení vyžádá, dává tím klientovi najevo, že se chce nějakým způsobem chránit pro případ, že by jeho tvrzení nepravdivé bylo. Tím vlastně zpochybňuje, i když nepřímo, pravdivost toho konkrétního tvrzení, a klient by mohl mít pocit, že mu advokát nevěří. Výslovný zákaz advokátovi ověřovat si pravdivost tvrzení předkládaných klientem je v etickém kodexu advokáta zakotven z toho důvodu, že pokud by advokát takto činil, narušoval by tím ono pouto důvěry, které je tak důležité. Smysl a účel tohoto ustanovení je dle mého tedy jasný, a i jenom samotné vyžádání si písemného prohlášení klienta o pravdivosti důkazního prostředku je podle mého názoru zakázaným ověřením si informací poskytnutých klientem.

ČAK také navrhuje nechat klienta v pochybnostech předložit důkazní prostředek klienta osobně. To se mi ovšem zdá, jako zcela zřetelné narušení důvěry, a hlavně věrohodnosti klienta a daného důkazního prostředku v řízení před soudem. Představme si situaci, kdy všechny důkazní prostředky a podání předkládá advokát za klienta a jeho jménem, a najednou hlavní důkazní prostředek předloží klient sám. Už to samo o sobě může značit něco nekalého, to že se advokát chtěl něčemu vyvarovat, nebo že klient předložil daný důkazní prostředek bez vědomí, nebo souhlasu advokáta. Podle mě by toto jednání velmi zpochybňovalo věrohodnost daného důkazního prostředku, obzvlášť, pokud by se jednalo o důkazní prostředek v řízení podstatný.

Možností, jak se vyhnout trestněprávnímu postihu, je také prosté nepředložení důkazního prostředku, i přesto, že to klient žádá. Tímto by se zcela jistě advokát vyvaroval trestněprávní odpovědnosti, protože by jednání, které by mohlo naplňovat skutkovou podstatu trestného činu, prostě neprovedl, ale advokát kvůli takovéto nečinnosti může čelit kárné odpovědnosti za to, že nevyvinul dostatečné úsilí v obhajobě klienta. Je potom otázkou, jak se takováto nečinnost bude hodnotit. Zřejmě podle toho, jak velká jistota advokáta existovala o nepravosti listiny. To ovšem může být pouze subjektivní názor advokáta. Podle mě pak má advokát jediné řešení, a to jednání podle následujícího odstavce.

Poslední možnost obrany advokáta, a také ta nejradikálnější, co mě napadá, je možnost vypovědět klientovi poskytování právních služeb dle ustanovení § 20 odst. 2 ZákA v případě, že je narušena nezbytná důvěra, nebo pokud klient neposkytuje potřebnou součinnost. Pokud pak klient trvá na plnění pokynů, které jsou v rozporu s právními předpisy i přes poučení advokáta o jejich protiprávnosti, má advokát povinnost své služby vypovědět.

6. Maření spravedlnosti jako nový limit pokynů klienta?

Otázkou tedy je, zda tento trestný čin nastavuje novou hranici toho, jakým pokynem klienta advokát vázán je a jakým už ne. Dříve v této práci jsem již zmínila, že advokát musí dle Etického kodexu advokáta jednat poctivě a nesmí dle ustanovení § 17 odst. 2 Etického kodexu advokáta v řízení uvádět údaje, ani navrhopvat důkazy, o nichž ví, že jsou nepravdivé, nebo klamavé, a to ani na příkaz klienta. Souvislosti tohoto ustanovení jsem již předeštěla v kapitole č. 4.2. Porušení tohoto ustanovení tak zakládá advokátovu kárnou odpovědnost, a tím nastavuje i hranice závaznosti pokynu klienta advokátovi.

Dalším rozhodným bodem je vývoj judikatury před zavedením trestného činu maření spravedlnosti do trestního zákoníku, kdy klíčovým byl nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18-1. Toto rozhodnutí naznačilo možnost přijetí trestného činu maření spravedlnosti a také dalo možnost klientovi za takovéto jednání advokáta přímo žádat náhradu škody v civilním soudním řízení.

V tomto případě se jednalo o situaci, kdy advokát zastupoval svou klientku v řízení před obecnými soudy ve sporu ze smlouvy o dílo a klientka během řízení postoupila svou pohledávku vůči zhotoviteli na třetí osobu, společnost zabývající se mimosoudním vymáháním pohledávek, s dohodou, že pokud pohledávka mimosoudně vymožená nebude, tak dojde ke zpětnému postoupení pohledávky na klientku. Mimosoudní vymáhání pohledávky úspěšné nebylo a advokát klientky, který o celé situaci věděl a měl právně ošetřit veškeré kroky s tím související, nereagoval na klientčiny dotazy, ani neprovedl úkony směřující ke zpětnému postoupení. Po námitce účastníka původního řízení, že klientka není aktivně legitimovaná, vyzval soud klientku, aby prokázala svou aktivní legitimaci. Na to advokát klientky uvedl, že ke zpětnému postoupení pohledávky již dávno došlo. Advokát poté požádal klientku o podpis smlouvy o postoupení pohledávky, která byla antedatovaná na 30.6.2012, což klientka neučinila. Klientka tedy neprokázala v původním řízení zpětné postoupení pohledávky, ani jiný právní titul k vymáhání pohledávky a její žaloba byla kvůli nedostatku aktivní legitimace zamítnuta. Dále se advokát na pokyn klientky odvolal s tím, že klientka podepsala smlouvu o zpětném postoupení pohledávky se správným datem 15.4.2013. Nebylo ovšem prokázáno, že by klientka tuto smlouvu předala advokátovi, ani že by ji doručila dotčené společnosti. Společnost pak předložila smlouvu s datem 30.6.2013, kterou obecné soudy vyhodnotily jako antedatovanou. Advokát posléze předložil klientce k podpisu další antedatovanou dohodu, kterou klientka odmítla podepsat. Tím pádem Krajský soud v Praze jako odvolací soud potvrdil

rozsudek Okresního soudu v Mělníku o zamítnutí žaloby klientky kvůli neprokázání aktivní legitimace.

Klientka poté žalovala advokáta na náhradu škody za to, že dle ní nepostupoval s náležitou odbornou péčí, což mělo za následek zamítnutí její žaloby ve sporu ze smlouvy o dílo. Soud první instance, i odvolací soud její argumentaci odmítly s tím, že měla s advokátem spolupracovat při podpisu antedatované smlouvy. Nejvyšší soud pak dovolání klientky odmítl jako nepřípustné z obdobných důvodů.

Klientce dal za pravdu až Ústavní soud, který konstatoval, že díky klientčinému jednání nebyly soudu předloženy vědomě nepravdivé důkazní prostředky, což je stav, který je z pohledu práva žádoucí. Klientce pak toto nelze klást k tíži ve sporu s advokátem o náhradu škody, jelikož advokát „...nemůže po klientovi požadovat, aby před soudy uvedl vědomě nepravdivé nebo zavádějící informace nebo soudům předložil vědomě nepravdivé či zavádějící důkazy, jakými jsou i antedatované smlouvy.“⁸⁰ Tím, že toto advokát po klientce požadoval, tak porušil svou povinnost vůči klientce. Pokud tedy advokát žádá klienta o předložení vědomě nepravdivého důkazu, je klient oprávněn takový požadavek odmítnout, a to nemůže jít k jeho tíži. Ústavní soud také došel k závěru, že se advokát nezproští odpovědnosti za své předchozí pochybení tím, že klienta požádá o předložení vědomě nepravdivé listiny a klient požadavek odmítne. Toto tedy není liberačním důvodem dle § 24 odst. 3 ZákA.

„Ústavní soud tedy shrnuje, že rozhodnutí klienta, že se nebude řídit pokyny advokáta a nebude se podílet na předkládání nepravdivých důkazů soudům, je ústavně chráněným projevem práva tohoto jednotlivce na svobodné jednání dle čl. 2 odst. 3 Listiny. Advokát nemůže po klientovi požadovat, aby před soudy uvedl vědomě nepravdivé nebo zavádějící informace nebo soudům předložil vědomě nepravdivé či zavádějící důkazy, jakými jsou i antedatované smlouvy. Pokud to advokát přesto učiní, nezproští se tím odpovědnosti za svá předchozí pochybení. Skutečnost, že klient v takovém případě neposkytl advokátovi součinnost, nemůže jít ve sporu mezi klientem a advokátem k tíži klienta.“⁸¹

Tímto nálezem v podstatě ústavní soud deklaroval přímou občanskoprávní odpovědnost advokáta za jednání, které dnes můžeme podřadit pod pojem maření spravedlnosti.

Kárnou i občanskoprávní odpovědnost za předkládání pozměněných nebo padělaných důkazních prostředků máme založenou. Z toho nám vyplývá, že jednání, kterého se advokát může dopustit v rámci trestného činu maření spravedlnosti, již dříve bylo společensky nežádoucí. Jeho vtělením do trestného činu ovšem zákonodárce říká to, že toto jednání je tak

⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18 (N 139/90 SbNU 267).

⁸¹ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18 (N 139/90 SbNU 267).

společensky závažné, že by mělo být postiženo nejzávažnějšími prostředky, které nám právní stát dává – a to jeho kriminalizací. Hranice závaznosti pokynů klienta advokátovi tedy nově nastaveny nebyly, byly akorát zpřísněny tím, že toto jednání se bude vážněji postihovat. Advokát za něho byl odpovědný i předtím, teď mu ovšem mimo kárné sankce a nutnosti nahradit škodu bude hrozit i sankce trestněprávní. Je potom ovšem na soudní praxi, jak k tomuto trestnému činu přistoupí a jak důsledně ho bude postihovat a stíhat.

Závěr

Cílem mé práce bylo zodpovězení výzkumné otázky, kterou jsem si v úvodu stanovila, a to, zda trestný čin maření spravedlnosti zúžil hranice závaznosti pokynů klienta advokátovi. Je to otázka, kterou se zabývá odvětví advokátní profesní etiky a která výrazně zasahuje do výkonu advokátní praxe. Pro její zodpovězení bylo důležité v práci vymezit základní pojmy tohoto odvětví, jako etika, morálka, profesní etika, vymezit jaký vztah mezi sebou mají advokát a klient, tedy jaká k sobě mají vzájemná práva a povinnosti, analyzovat stěžejní advokátovu povinnost - řídit se pokyny klienta, stanovit hranice závaznosti těchto pokynů a nakonec určit, zda právě tento trestný čin tyto hranice změnil. Jednotlivé kapitoly jsem rozvrhla tak, aby se týkaly nejprve obecných témat a postupovaly ke konkrétnějším, až k závěru, kde jsem zodpověděla výzkumnou otázku.

K objasnění cíle práce jsem používala ustanovení zákonů v aktuálním znění, kterých se má práce týká a komentářovou a odbornou literaturu s nimi související, aktuální soudní judikaturu a rozhodnutí Kárné komise Kárného senátu ČAK, ale také množství odborných tuzemských i zahraničních článků. Musím ovšem říct, že vzhledem k tomu, že tento trestný čin je ještě v plenkách a stejně tak odvětví advokátní etiky není překvapivě tolik diskutovaným tématem, tak nebylo k dispozici tolik zdrojů jako u jiných, populárnějších témat. Proto jsem musela vycházet i z vlastních úvah a myšlenek, které si ovšem myslím, že jsou vzhledem k zaměření práce na profesní etiku, také relevantní.

Co se týče výzkumné otázky, tak tu jsem zodpověděla v poslední kapitole této práce. Závěrem je, že i přes počáteční nejistotu advokátů, zda se zavedením trestného činu maření spravedlnosti změní hranice závaznosti klientů advokátovi, jsem došla k tomu, že hranice zůstávají nastaveny stejně, ale zостřily se kriminalizací jednání, které již dříve bylo společensky nepřijatelné a bylo postihováno v kárném a civilním soudním řízení. Důležité také je, že trestný čin nebyl zaveden náhle z ničeho nic, ale společenský vývoj ke kriminalizaci tohoto jednání směřoval. Vtělení jednání do trestného činu pak bylo pouze logickým vyústěním.

Jako s každou novou právní úpravou, je ovšem i s tímto spojeno mnoho otázek, zejména co se týče odpovědnosti advokáta za tento trestný čin a jejího zproštění. Největší problém vidím v kolizi snahy advokátů vyvarovat se odpovědnosti prohlášením klienta o pravosti důkazního prostředku se zákazem advokáta ověřovat si informace od klienta. Jsem toho názoru, že toto je v rozporu s advokátovými povinnostmi a nelze proto tak činit. Také rada České advokátní komory advokátům o tom, že mají sporný důkazní prostředek nechat klienta soudu předložit

sami mi přijde zcestná, jelikož to narušuje důvěryhodnost klienta a tím i jeho právo na obhajobu. Toto jsou ovšem otázky na další bližší zkoumání.

Je potom také otázkou, jakým způsobem se bude prokazovat zavinění advokáta k tomuto trestnému činu, protože přeci jen jednání mezi klientem advokátem je důvěrné a pokud si advokát nemůže ověřovat tvrzení klienta, pak by neměl mít ani žádné listinné důkazy pro prokázání toho, zda o padělání nebo pozměnění důkazního prostředku věděl, nebo o tom měl alespoň tušení. Toto jsou ale otázky, na které je ještě brzy, jelikož o takové věci soudy ještě nerozhodovaly. Ale věřím, že soudní a kárná praxe v průběhu času jistě nalezne odpovědi.

Zdroje

Monografie

1. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Advokátní právo*. Praha: C.H. Beck, 2017, 360 s.
2. HARVÁNEK, Jaromír. *Teorie práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 496 s.
3. SOBEK, Tomáš. *Právní etika*. Praha: Leges, 2019, 464 s.
4. AUSTIN, John. *Lectures on Jurisprudence*. London: Kessinger Publishing, LLC, 1885, 420 s.
5. REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2. vydání. Voznice: Leda, 2012, 752 s.
6. VANĚK, Jiří. *Obecná, ekonomická a informační etika*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 252 s.
7. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, 1000 s.

Komentáře

8. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
9. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Zákon o advokacii*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 656 s.
10. KOVÁŘOVÁ, Daniela a SOKOL, Tomáš. *Etický kodex advokáta: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 256 s.
11. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, 1358 s.

Odborné články

12. MÜLLEROVÁ, Libuše, MÜLLER, Karel. Profesionální etika. *Auditor*, 2012, roč. XIX, č. 9., s. 12-15.
13. TOMOSZEK, Maxim. Profesionální etika advokáta. *Auditor*. 2012, roč. XIX, č. 9., s. 28-30.
14. PEPPER, S. L. The Lawyer's Amoral Ethical Role: A Defense, A Problem, and Some Possibilities. *American Bar Foundation Research Journal*, 1986. roč. 11, č. 4, s. 613-635.
15. WILKINSON, Margaret A. a kol. Do Codex of Ethics Actually Shape Legal Practice? *McGill Law Journal*, 2000, č. 3, s. 647.

16. WESTPHALEN, Friedrich Graf. Odpovědnost a ručení advokáta za jednání klienta. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 10, s. 40 – 43.
17. MELZER, Filip. Civilní odpovědnost za poradenství advokátem. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 11, s. 15-22.
18. TICHÝ, Luboš. K rozlišování mezi tzv. subjektivní a objektivní odpovědností – rozsudek NS o povaze odpovědnosti advokáta za škodu. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 1-2, s. 17–22.

Právní předpisy a související dokumenty

19. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
20. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2005/36/ES ze dne 6. 7. 2005 o uznávání odborných kvalifikací.
21. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
23. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
24. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
25. Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
26. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
27. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
28. Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky.
29. Důvodová zpráva k zákonu č. 85/1996 Sb. o advokacii.
30. Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb. kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
31. Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku ze dne 2. 6. 2019.

Rozhodnutí

32. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 644/18 (N 139/90 SbNU 267).
33. Nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. II.ÚS 789/06 (N 150/46 SbNU 489).

34. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 18. 7. 2005, sp. zn. IV. ÚS 405/04 (U 16/38 SbNU 531).
35. Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2019, č.j. IV. ÚS 1766/19-1.
36. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, č.j. 5 As 34/2003-47 (č. 350/2004 Sb. NSS).
37. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.03.2019, č. j. 9 As 327/2017 – 35.
38. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 1995, sp. zn. Odon 28/95.
39. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1475/2008.
40. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.12.2017, č.j. 25 Cdo 347/2016-382.
41. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014.
42. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.7.2011, spis. zn. 25 Cdo 121/2010.
43. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.5.2015, sp. zn. 25 Cdo 1315/2013.
44. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.9.2017, sp. zn. 25 Cdo 1734/2016 (č. 15/2019 Sb. rozh civ.).
45. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 520/2009.
46. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.1.2008, sp. zn. 8 Tdo 1148/2007.
47. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 5 Tdo 209/2011.
48. Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7.3.2014, sp. zn. K 112/2012.
49. Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. 9/07.
50. Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 14. března 2014, sp. zn. K 69/2013.
51. Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 20. dubna 2018, sp. zn. K 133/2017.

Internetové zdroje

52. Maxim Tomoszek. In: Sharepoint.com [online]. 1.10.2020 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z:
<https://upolomouc.sharepoint.com/sites/StudyHomePF/Centrum%20pro%20klin%20prv%20vzdl/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FStudyHomePF%2FCentrum%20pro%20klin%20prv%20vzdl%2FZS%202020%2D2021%2FNPE%2FBlok%201%2FProfesn%C3%AD%20etika%20%2D%20C3%BAvodn%C3%AD%20vide%2Emp4&parent=%2Fsites%2FStudyHomePF%2FCentrum%20pro%20klin%20prv%20vzdl%2FZS%202020%2D2021%2FNPE%2FBlok%201>.

Abstrakt

Předmětem této diplomové práce je rozbor vztahu advokáta a klienta se zaměřením na limity závaznosti pokynů klienta advokátovi. Cílem této práce je analýza ustanovení právních norem týkajících se profesní etiky advokáta, jeho povinností ve vztahu ke klientovi, odpovědnosti a určení limitů závaznosti pokynů klienta. Práce je členěna do šesti kapitol. V první kapitole jsou obecně popsány pojmy etika a morálka. Druhá kapitola se věnuje konkrétněji profesní etice advokáta a jejím pramenům. Třetí kapitola podrobněji popisuje vztah advokáta a klienta – jeho vznik, zánik a vzájemná práva a povinnosti. Čtvrtá kapitola se týká pokynů klienta advokátovi – vymezení pojmu a zakotvení v právních předpisech. Pátá kapitola pak vymezuje konkrétní hranice závaznosti pokynů klienta advokátovi skrze trojí odpovědnost advokáta a poslední šestá kapitola se věnuje zodpovězení samotné výzkumné otázky a to, zda trestný čin maření spravedlnosti zúžil hranice závaznosti pokynů klienta advokátovi.

Abstract

The subject of this master's thesis is an analysis of the relationship between a lawyer and a client with a focus on the limits of the binding effects of the client's instructions to the lawyer. The aim of this thesis is to analyse the provisions of legal norms concerning the professional ethics of a lawyer, his duties in relation to the client, liability and determination of the limits of the binding effects of the client's instructions. The thesis is divided into six chapters. In the first chapter, the concepts of ethics and morality are generally discussed. The second chapter deals more specifically with the professional ethics of a lawyer and its sources. The third chapter describes in more detail the relationship between a lawyer and a client - its origin, termination and mutual rights and obligations. The fourth chapter deals with the client's instructions to the lawyer - the definition and its codification in law. The fifth chapter then discusses the specific limits of the binding nature of the client's instructions to the lawyer through the triple responsibility of the lawyer and the last sixth chapter deals with answering the research question itself: whether the Crime of Obstruction of Justice narrowed the limits of the client's instructions to the lawyer.

Seznam klíčových slov

Profesní etika advokáta, pokyn klienta, vázanost pokyny klienta, maření spravedlnosti, limity odpovědnosti advokáta, vztah klienta a advokáta.

Key Words

Professional ethics of a lawyer, client's instruction, binding effects of the client's instructions, The Obstruction of Justice, limits of the lawyer's liability, the relationship between the client and the lawyer.